

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Факультет управління, адміністрування та туризму
 Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Рівень вищої освіти

Особливості розвитку сільського (зеленого) туризму у Хмельницькій області
 за матеріалами Зеленої садиби «Альпіна Софі»

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

Спеціальність 242 «Туризм»

Освітня програма «Туризм»

Шифр _____

Виконав: студент 2 курсу
 група ТУРМ-21-1

Підпис

М.В. Пищенко

Ініціали, прізвище

Керівник

Підпис

І.Є. Журба

Ініціали, прізвище

Нормоконтролер

Підпис

Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри

туризму та готельно-
 ресторанної справи

Підпис

І.Є. Журба

Ініціали, прізвище

_____ 2022 р.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління, адміністрування та туризму
 Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи
 Рівень вищої освіти магістр
 Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
 Спеціальність 242 «Туризм»
 Освітня програма Туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ
 зав. кафедри туризму
Журба І. Є.
 _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Маргарити Вікторівни Пищенко

Прізвище, ім'я, по батькові студента

- 1 Тема роботи Особливості розвитку сільського (зеленого) туризму у Хмельницькій області за матеріалами Зеленої садиби Альпіна Софі _____
керівник роботи Журба Ігор Євгенович _____
затверджена Наказом по університету від «01» липня 2022 р. №87
- 2 Строк подання студентом роботи на кафедру _____ 2022 р.
- 3 Вихідні дані до роботи: посібники, періодичні видання, статистичні звіти, Інтернет джерела _____
- 4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити) У першому розділі розглянути теоретико-методологічні основи поняття сільський зелений туризм. У другому розділі проаналізована діяльність Зеленої садиби «Альпіна софі», основні послуги садиби та ринок сільського (зереного) туризму Хмельницької області. У третьому розділі представлені проблеми, перспективи розвитку зеленого туризму та Зеленої садиби «Альпіна Софі» в реаліях воєнного стану. _____
- 5 Перелік графічного матеріалу: Трактування поняття «сільський зелений туризм» та його синонімів; Умови та моделі розвитку сільського зеленого туризму; Основні напрями державної політики у сфері сільського зеленого туризму; Особливості організації сільського зеленого туризму у різних країнах; Аналіз зміни кількості номерного фонду ЗС «Альпіна Софі»; Аналіз зміни вартості проживання в ЗС «Альпіна Софі»; Зміна доходу садиби; Опис додаткових послуг ЗС «Альпіна Софі» _____
5. Дата видачі завдання _____ 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Назва етапу виконання ДР	Термін виконання етапу роботи	Примітка
1. Вибір теми і складання бібліографії	05.09.2022	
2. Вивчення стану проблеми за темою «Особливості розвитку сільського (зеленого) туризму у Хмельницькій області за матеріалами Зеленої садиби Альпіна Софі», висвітлення її в науковій літературі, нормативних документах, мережі Інтернет	19.09.2022	
3. Збір фактичного матеріалу	03.10.2022	
4. Уточнення мети, завдань і обґрунтування концепції роботи	10.10.2022	
5. Вибір методів аналізу матеріалів. Попереднє формулювання гіпотез, припущень тощо	24.10.2022	
6. Обробка зібраного матеріалу	07.11.2022	
7. Виявлення тенденцій, схем розвитку проблемної ситуації, прогнозування та формулювання підходів до розв'язання проблеми	14.11.2022	
8. Підготовка тексту Основної частини роботи. Формулювання висновків за розділами	28.11.2022	
9. Підготовка тексту виступу та загальних висновків, проходження попереднього захисту	12.12.2022	
10. Здача роботи на кафедрі	20.12.2021	

Студент-дипломник _____

Підпис,

Пищенко М.В.

Прізвище, ініціали

Керівник роботи _____

Підпис,

Журба І.Є.

Прізвище, ініціали

АНОТАЦІЯ

на дипломну роботу _____ Пищенко Маргарити Вікторівни _____

Тема роботи: Особливості розвитку сільського (зеленого) туризму у Хмельницькій області за матеріалами Зеленої садиби «Альпіна Софі» _____

Спеціальність 242 «Туризм»

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Науковий керівник д.е.н., професор Журба І.Є.

м. Хмельницький, 2022 р.

Дипломна робота виконана на ___ с., містить ___ таблиць, ___ рисунків, з перелік джерел посилань складається із ___ найменування, __ додатків.

Актуальність роботи. Одним із сучасних напрямів у туристичній сфері є сільський (зелений) туризм. Така тенденція підтверджується також і тим, що все частіше в туристичній сфері об'єктом дослідження стає сільський (зелений) туризм, однак сьогодні державна діяльність не концентрує свою увагу на тенденціях розвитку сільського зеленого туризму, активне функціонування якого могло би значно поліпшити, як стан туризму так і соціально-економічне становище сільської місцевості в селах України.

Перший розділ роботи присвячений розгляду теоретико-методичних аспектів дослідження поняття сільського зеленого туризму, кваліфікаційним його ознакам та міжнародному досвіду розвитку зеленого туризму.

У другому розділі проаналізовано загальну діяльність Зеленої садиби «Альпіна Софі» та основні її показники; оцінено позиціонування Зеленої садиби «Альпіна Софі» на ринку сільського (зеленого) туризму Хмельницької області.

У третьому розділі розглянуті проблеми та перспективи розвитку сільського (зеленого) туризму в Хмельницькій області та удосконалення діяльності Зеленої садиби «Альпіна Софі» і привабливості для туристів.

Ключові слова: сільський (зелений) туризм, туристичний ринок, туристичні послуги, туристична діяльність, аналіз, рейтинг, проблеми, перспективи.

SUMMARY

for the thesis _____Margarita Viktorivna Pyshchenyuk_____

The topic of the work: Features of the development of rural (green) tourism in the Khmelnytskyi region according to the materials of the Green Manor «Alpina Sofi»

Specialty 242 «Tourism»

Department of tourism and hotel and restaurant business

Scientific supervisor, Doctor of Economics, Professor I.E. Zhurba.

Khmelnysky, 2022

Thesis is performed on ___ pages, contains ___ tables, ___ figures, the list of sources of references consists of ___ names, ___ appendices.

Relevance of the work. Rural (green) tourism is one of the modern trends in tourism. This trend is also confirmed by the fact that rural (green) tourism is increasingly becoming the object of research in the field of tourism, but today state activity does not focus its attention on the development trends of rural green tourism, the active functioning of which could significantly improve the state of tourism as well as the socio-economic situation of rural areas in the villages of Ukraine.

The first section The work is devoted to the consideration of the theoretical and methodological aspects of the study of the concept of rural green tourism, its qualifying features and the international experience of the development of green tourism.

The second section the general activity of the Green Manor "Alpina Sophie" and its main indicators were analyzed; the positioning of the Green Manor "Alpina Sofi" in the rural (green) tourism market of Khmelnytskyi region was evaluated.

The third section problems and prospects for the development of rural (green) tourism in the Khmelnytskyi region and improvement of the activities of the Green Manor "Alpina Sophie" and attractiveness for tourists were considered.

Key words: rural (green) tourism, tourist market, tourist services, tourist activity, analysis, rating, problems, prospects.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ	10
1.1 Сутність сільського зеленого туризму та його характеристика	10
1.2 Класифікаційні ознаки сільського зеленого туризму на туристичному ринку	17
1.3 Міжнародний досвід розвитку сільського (зеленого) туризму	24
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	32
2.1 Характеристика території та діяльності Зеленої садиби «Альпіна Софі»	32
2.2 Аналіз основних показників діяльності Зеленої садиби «Альпіна Софі»	39
2.3 Аналіз ринку сільського (зеленого) туризму Хмельницької області	43
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	50
3.1 Проблеми розвитку сільського зеленого туризму Хмельницької області	50
3.2 Перспективи розвитку зеленого туризму та Зеленої садиби «Альпіна Софі» в реаліях військового стану	54
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ВСТУП

В умовах нестабільної ситуації розвитку ринкової економіки краю туристична сфера стає важливою і пріоритетною соціально-економічною ланкою. Сільський (зелений) туризм є одним із сучасних напрямків у туризмі. Ця тенденція також підтверджується тим фактом, що сільський (зелений) туризм стає все більше і більше предметом досліджень у сфері туризму, але сьогоднішня національна діяльність не звертає уваги на тенденції розвитку сільського зеленого туризму. Він має потенціал змінити не лише стан туризму, а й соціально-економічне становище сільської місцевості України, чому і присвячена наша дипломна робота.

Дослідженням розвитку сільського (зеленого) туризму займалися у своїх працях такі науковці, як Биркович В. І., Габа М. І., Зінченко А. І., Іванова В. Г., Кафарський О. В., Костриця М. М., Крисанов Д. Ф., Кудла Н. Є., Кузик С. П., Лужанська Т. Ю., Оппельд Л. І., Печенюк А.П., Папп В. В., Роглев Х. Й., Рутинський М. Й., Сердюкова О. М., Тищук І. В., Ткаченко Т. І., Туєва О. М., Чеглей В. М., Черкаська Н. В., Шимечко Г. І. та інші. Однак багато питань залишаються дискусійними, відкритими та потребують подальшого дослідження напрямів розвитку сільського зеленого туризму, що і обумовило актуальність теми даної дипломної роботи.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні заходів, щодо розвитку сільського (зеленого) туризму у Хмельницькій області. Досягнення поставленої у дипломній роботі мети потребує вирішення наступних завдань:

- охарактеризувати сутність сільського (зеленого) туризму;
- дослідити класифікаційні ознаки сільського (зеленого) туризму туристичному ринку;
- вивчити міжнародний досвід розвитку сільського (зеленого) туризму;
- розглянути характеристику території та діяльності Зеленої садиби Альпіна Софі;

- проаналізувати основні показники діяльності Зеленої садиби Альпіна Софі;
 - здійснити аналіз розвитку зеленого туризму у Хмельницькій області;
 - розглянути проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму Хмельницькій області.
- запропонувати заходи для розширення послуг Зеленої садиби «Альпіна Софі».

Об'єктом дослідження дипломної роботи є практичні аспекти дослідження розвитку сільського туризму Зеленої садиби «Альпіна Софі».

Предметом дослідження є процеси розвитку сільського (зеленого) туризму в Хмельницькій області.

Методи дослідження. системний та історичний метод аналізу і синтезу; структурно-функціональний метод; описовий, графічний та метод прогнозування.

Прикладна новизна одержаних результатів. полягає в тому, що запропоноване введення додаткових послуг та оновлення контенту і інформації на сторінках садиби у соціальній мережах збільшить кількість відвідувачів та доходу зеленої садиби.

Практичне значення одержаних результатів. полягає в тому, що аналітичний матеріал, висновки й рекомендовані заходи, викладені в дипломній роботі, можуть бути використані при викладанні таких дисципліни: «Організація зеленого туризму», «Туристично-рекреаційні ресурси Поділля».

Апробація результатів роботи. Результати магістерської роботи опубліковано у статті «Особливості розвитку сільського (зеленого) туризму Хмельницької області в реаліях військового стану», Вісник ХНУ, секція «Економічні науки»: № 3. 2022 року. С 144-146.

Обсяг і структура дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів та висновків, повного обсягу роботи містить 71

сторінок, у тому числі основного тексту 57 сторінок, 11 таблиць, 5 рисунків,
68 використаних джерел

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність сільського зеленого туризму та його характеристика

Дослідження процесу розвитку зеленого сільського туризму та сприяння підприємництву в цій сфері стосуються розробки теоретичної, наукової та методологічної бази для місцевих організацій щодо потенційного використання природних ресурсів для сільського зеленого туризму та застосовні. Його мета – розробити рекомендації щодо підвищення рівня розвитку сільського зеленого туризму в регіоні та підвищення ефективності діяльності досліджуваних туристичних компаній.

Сьогодні сільський зелений туризм – український феномен, який трактують по-різному. Як у науковій літературі, так і на практиці ці види туризму часто ототожнюють, але вони мають як спільні, так і відмінні ознаки. Уніфікованого визначення цього терміну немає. Це пов'язано з різноманіттям наукових концепцій, що розглядають деталі розвитку місцевого екотуризму. Найважливішим набором понять є: сільський зелений туризм, еко- та агротуризм, рекреаційний туризм, зелений туризм або сільський туризм.

У зв'язку з різноманіттям функціональних призначень «сільського зеленого туризму», відсутністю одноманітності змісту стандартизація базової термінології цього виду діяльності потребує ретельного вивчення та розробк [58].

На думку Гоцелюка А. Ю., нині в Україні існує три різновиди сільського зеленого туризму, а саме:

агротуризм, екотуризм і відпочинковий туризм. Головною фігурою в забезпеченні функціонування зазначених видів туризму виступає сільська родина, яка надає житло, забезпечує харчування і знайомить із сільською

місцевістю. Агротуризм – вид сільського зеленого туризму, як пізнавального, так і відпочинкового характеру, пов'язаний із використанням підсобних господарств населення або земель сільськогосподарських підприємств, які тимчасово не використовуються в аграрній сфері. Екотуризм – науково-пізнавальний вид сільського зеленого туризму, переважно в сільській місцевості, розташованих у межах території національних парків, заповідних зон, природних парків, де передбачено обмеження щодо навантаження на територію та регламентовано види розважального відпочинку. Рекреаційний туризм – це вид сільського зеленого туризму, основою якого є капітальний житловий фонд земельної ділянки власника та наявна природа, рекреація, історія, архітектура та інші місцеві надбання [9].

Як показало наукове дослідження Іванової В.Г., сільський туризм, агротуризм та екотуризм відрізняються лише основним рекреаційним призначенням. Сільський туризм — форма проведення вільного часу у формі стаціонарного відпочинку з можливістю коротких радіальних екскурсій і походів, вид дозвілля у вигляді ознайомлення з маршрутом з його природними та історичними пам'ятками та отримання знань про традиції та місцева культура[13].

На думку Т.І.Ткаченко, спільною рисою окремих видів туризму є бажання туриста відпочити та пізнати природу, а основною відмінністю окремих видів туризму є природа під час відпочинку. сільське життя, збір ягід, грибів і лікарських рослин), туристичні об'єкти (садиби, сільські садиби, штучні та природні сади та парки). об'єкт), рівень доступу до екологічно чистих об'єктів продукції та рівень забруднення навколишнього середовища. Науковець вважає, що зелений туризм характеризується низьким попитом на туристичну інфраструктуру та низькою ресурсоемністю, що може сприяти покращенню місцевого соціально-економічного розвитку, захисту природного середовища та культурних традицій, створенню нових робочих місць. [60].

За словами В.В.Паппа, поняття «сільський зелений туризм» має близьке значення до поняття «екологічний туризм». Але у них є різниця. Тому що, по-перше, об'єктом екотуризму є дика природа (непорушений діяльністю людини первинний ландшафт), а об'єктом зеленого туризму є вторинний ландшафт, тобто той, де в процесі господарська діяльність людини є зміни. По-друге, у сільській місцевості зосереджені готелі, включаючи різноманітні форми активного, а частіше пасивного відпочинку, не завдаючи шкоди природному середовищу та не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби [37].

Існують різні точки зору щодо трактування зеленого сільського туризму. Цей вид діяльності, незважаючи на свої особливості, має однаковий рівень розкриття змісту і включає такі форми організації:

- сільський зелений туризм – це вид сільського туризму, який передбачає перебування в селянській хаті, де здійснюється основна діяльність, пов'язана з веденням особистого селянського господарства, і другорядна діяльність з надання послуг сільського туризму з використанням цієї садиби, тобто: проживання, харчування та знайомство з місцевою культурою та традиціями;

- агротуризм – це вид сільського туризму, який орієнтований на сільську місцевість і передбачає використання сільського (сільськогосподарського) господарства для відпочинку, навчання або активної участі в традиційних формах сільського господарства. В агротуризмі сільські господарства є як базою проживання, так і основним об'єктом для туристів;

- екотуризм – це вид сільського туризму, при якому туристи відвідують сільські території, розташовані на території національних парків, природних парків і заповідних територій, тобто території, що мають природну, культурну та етнологічну цінність. Тут регламентуються відповідні норми навантаження та види дозвілля на території [58]

Сказане підтверджується думкою вченого В. Ф. Кифяка. Науковець стверджує, що всі види туризму, спрямовані на подорожі, тісно переплітаються між собою і не завжди їх можна розділити в чистому вигляді. Наприклад, діловий туризм можна поєднувати з туристичним або спортивним, етнічний - з релігійним, туристичний - з рекреаційним тощо. [17].

В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух характеризують зелений туризм як діяльність по контакту з природою, проживання в турбазах і сільській місцевості, виконання сільськогосподарських робіт, знайомство з життям селян, піші прогулянки, вивчення пов'язаної з ними флори і фауни, зайняття річковим спортом та інше.

У своїх дослідженнях Бабкін А. В. чітко визначає види туризму, особливо малобюджетного.

До «зеленого туризму» належать екологічний, маршрутний, спортивно-оздоровчий, етнографічний, сільський та ін. Тому що згідно з існуючими визначеннями, наприклад, до місць культурно-пізнавального відвідування відноситься і відпочинок у природних екологічно чистих зонах або районах. Такі інтереси, як (за рахунок отриманого доходу) внесок у збереження (або покращення) природного середовища та сприяння процвітанню місцевого населення. [10].

Відповідно до українського законодавства, сільський зелений туризм вважається однією з послуг, яку можуть надавати особисті селянські господарства в рамках господарської діяльності (таблиця 1.1).

Враховуючи дані таблиці 1.1, предметом зеленого сільського туризму є раціональне використання природно-ресурсного потенціалу туристичних регіонів України для організації відпочинку.

Об'єктами зеленого сільського туризму є туристичне розміщення, розвиток територій зеленого туризму, туристичні продукти та послуги (використання потенційних ресурсів сільських територій, задоволення

рекреаційних потреб, відновлення, навчання та культурного багатства території тощо).

Таблиця 1.1 - Законодавче трактування поняття «сільський зелений туризм» та його синонімів [42; 45]

Нормативно-правові документи	Трактування терміна
«Проект Закону «Про сільський зелений туризм»	Сільський зелений туризм – відпочинковий від сільського туризму, пов’язаний з перебуванням туристів в власному житловому будинку сільського господаря, окремому (гостевому) будинку або на території особистого селянського (фермерського) господарства
Закон України «Про туризм»	Туризм – тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від’їжджає
Закон України «Про особисте селянське господарство»	Сільський зелений туризм – специфічний різновид господарської діяльності у формі сільської гостинності, що уявляє собою надання послуг із забезпечення відпочинку міських жителів в приватних господарствах в сільській місцевості з використанням майна та трудових ресурсів членів особистого селянського господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості, культурної, історичної та етнографічної спадщини регіону.
Проект Закону України «Про аграрний туризм та агротуристичну діяльність»	Аграрний туризм – вид туризму, як відпочинкового, так і пізнавального характеру, пов’язаний з використанням майна особистих селянських господарств, що передбачає здійснення агротуристичної діяльності під час тимчасового перебування туристів у сільській місцевості

Суб’єктами зеленого сільського туризму є компанії, підприємці, працівники сектора (постачальники послуг, посередники) та суміжні сектори. Туристи, органи загального та місцевого самоврядування.

Таким чином, мета зеленого сільського туризму полягає в наданні якісних послуг туристам і задоволенні соціальної потреби у відпочинку між містом і селом як можливості для розвитку сільського зеленого туризму та як можливості отримання прибутку для жителів села.

Основними цілями зеленого сільського туризму є розвиток сільської місцевості, дохід селян; вищий рівень місцевої зайнятості, культурне багатство туристів. Сільський зелений туризм є каталізатором місцевого

соціального, екологічного, економічного та інфраструктурного розвитку регіону [58].

Тому сільський зелений туризм слід розглядати як сферу різних послуг, як галузь національного та міжнародного туризму, як форма сільського підприємництва. Ефективний розвиток зеленого сільського туризму можливий за певних умов, пов'язаних як з регіоном, так і з цілями та тематикою зеленого сільського туризму (рисунок 1.1).



Рисунок 1.1 - Умови розвитку сільського зеленого туризму [33]

Зазвичай розвиток сільського туризму відбувається на базі особистого селянського господарства або домогосподарства, яке поставляє на ринок не більше 10 місць. Ця модель успішно реалізується в сільській місцевості, яка у більшості не відноситься до туристичної, але є потенційно привабливою.

Перспективною вважається модель, яка базується на популяризації нових технологій у сільському господарстві, альтернативних джерел енергії, ознайомлення з традиційним сільськогосподарським виробництвом, пов'язаними з ним святами та традиціями тощо.

Практичний розвиток сільського зеленого туризму, на об'єктовому рівні, на думку Тищук І. В. [57] можливий за трьома напрямками, які

базуються на формі заснування туристичного підприємництва сільського зеленого туризму (рисунок 1.2).

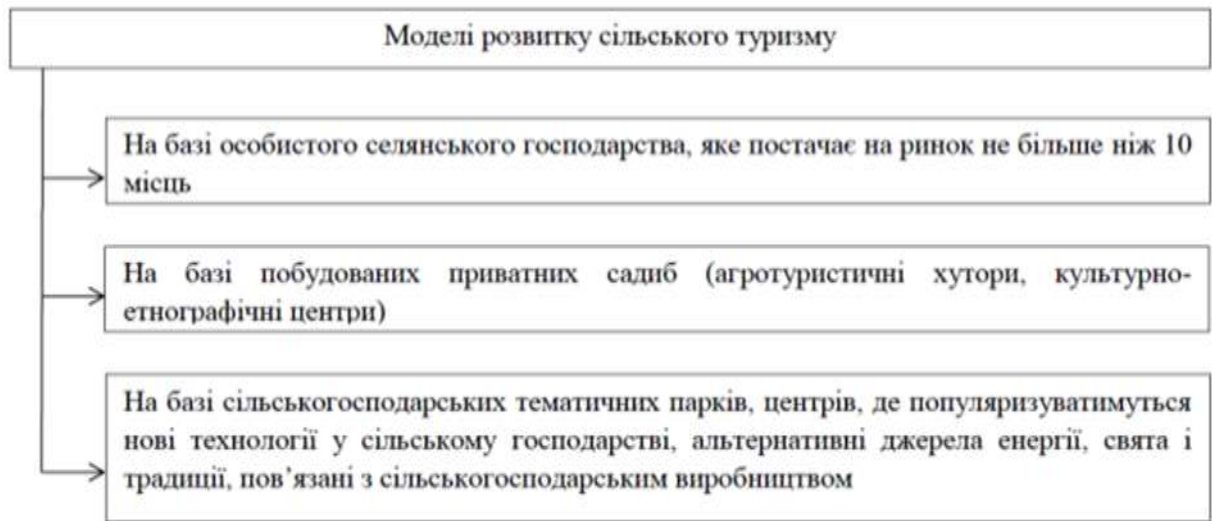


Рисунок 1.2 - Моделі розвитку сільського зеленого туризму [63]

Оскільки, ринок туристичних послуг являє собою складну багаторівневу систему тісно взаємопов'язаних елементів, систематичних взаємодій і різноманітних і цілеспрямованих взаємовпливів. Вихідними точками розвитку зеленого сільського туризму як окремого сегменту ринку туристичних послуг є:

- об'єктом ринкових відносин сільського зеленого туризму є туристичні послуги та комплексний туристичний продукт;

- Ринок туристичних послуг зеленого сільського туризму – це складна система взаємовідносин між суб'єктами ринку, такими як виробники туристичних послуг, виробники туристичних продуктів сільського зеленого туризму, посередники та споживачі, а також складна система взаємовідносин між ринковими механізмами та ринками, яка регулюється нормативними актами країни;

- організаційно-економічні механізми стимулювання підприємництва у сфері зеленого сільського туризму, забезпечення того, щоб попит і пропозиція на туристичні продукти та послуги цього виду туризму

визначалися мотивацією туристів та умовами суспільства в постійному узгодженні з забезпечення регіонального економічного розвитку

Вихідним моментом формування туристичного ринку є «задоволення туристичних потреб, що лежать в основі попиту на туристичні послуги» [19].

Що стосується сільського (зеленого) туризму, то своєчасне та достовірне визначення туристичних мотивів забезпечить задоволення туристичного попиту та систему надання послуг і продуктів на ринку, тобто сільському сегменті регіону, в якому здійснюється туризм.

Отже, сільський (зелений) туризм і його різновидність агротуризм мають багато спільного з екотуризмом і часто відповідають багатьом його пріоритетам, зокрема: збереження природничого та культурного середовища, підтримка добробуту місцевої громади, постачання туристам харчів з місцевих продуктів. Деякі власники агротуристичних господарств, розташованих поблизу природоохоронних територій, підтримують серед туристів проєкологічні вимоги. У сільських місцевостях організують відвідувачам багато додаткових послуг, що включають екотуристичні програми: кінні та велосипедні прогулянки, маршрути по стежках у національних і ландшафтних парках, природничі подорожі, збирання ягід та грибів. Але сільський туризм (агротуризм) і екотуризм відрізняються основними цілями використання вільного часу, їхня головна різниця полягає у базових мотивах подорожування.

1.2 Державне регулювання сільського (зеленого) туризму в країні

Основні особливості розвитку сільського зеленого туризму полягає в тому, що він здійснюється як на макро- так і на мікрорівні. Основними особливостями розвитку сільського зеленого туризму на державному рівні можна вважати: необхідність залучення більшого обсягу інвестицій для його

розвитку; бюрократичність та недосконалість процедури системи видачі дозволів та ліцензій суб'єктам господарювання; надто велику кількість різновидів податків, які повинні сплатити суб'єктам господарювання, що ведуть діяльність у цій галузі; недосконалі фінансово-кредитна політики та інфляційні процеси в діяльності об'єктів сфери сільського зеленого туризму. Одним з недоліків розвитку сільського зеленого туризму на рівні держави є його недостатня популяризація порівняно з іншими видами туризму.

Державне регулювання поширюється на всі галузі економіки. Іншими словами, це набір інструментів, за допомогою яких держави можуть визначати свої вимоги до бізнесу та громадян. До нього входять формальні та неформальні та підзаконні нормативні законодавчі акти, положення, а також неурядові чи саморегулювальні організації, які делегують відповідні повноваження; конкретний перелік заходів, що здійснюються державними органами влади для моніторингу діяльності туристичних організацій.

Зважаючи на мінливі умови зовнішнього середовища, важливим завданням щодо розвитку сільського зеленого туризму є врегулювання нормативно-правової бази у цій сфері. Це має забезпечити успішну взаємодію державних і громадських структур для ефективного розвитку даної галузі [6].

Законодавчими актами України, які регулюють сільський зелений туризм є: Конституція України, Закон України «Про туризм», проект Закону України «Про сільський зелений туризм», Закон України «Про особисте селянське господарство», та деякі інші нормативно-правові акти.

Згідно з дослідженням, для ефективного розвитку й регулювання сільського зеленого туризму обов'язково слід ввести в дію Закон України «Про сільський зелений туризм», проект якого прийнято Постановою Верховної Ради № 2179 від 16.11.2004 р. У цьому Законі визначені загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в сфері сільського зеленого туризму та спрямований на забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на свободу

пересування, відпочинок, охорону здоров'я, збереження для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичних подорожей. Він встановлює основні засади раціонального використання туристичних ресурсів і регулює відносини, які пов'язані з організацією та здійсненням сільського зеленого туризму на всій території України [44].

Специфічними особливостями, відображеними в проекті Закону України «Про сільський зелений туризм», є зміни щодо ліцензування туристичної діяльності; обов'язковість (необов'язковість) ліцензування окремих видів сільського зеленого туризму; врегулювання питань, пов'язаних із необхідністю професійної підготовки суб'єктів, які забезпечують та здійснюють діяльність у сфері сільського зеленого туризму; розробка нових типів договорів та уточнення їх змісту, що укладаються між суб'єктом діяльності цього виду та туристом. У проекті пропонується регламентувати вимоги щодо надання послуг сільського зеленого туризму, тобто розробити стандарт стосовно вимоги до приміщень, санітарно-гігієнічних умов, протипожежної безпеки, обслуговуючого персоналу, умов харчування, реєстрації відпочивальників, страхування майна, цивільної відповідальності господарів.

Ще одним нормативним регулюючим документом є Указ Президента України № 1356 від 20.12. 2000 р. «Про основні засади розвитку соціальної сфери села», в якому одним із засобів розвитку виділено «розвиток підсобної діяльності у сфері туризму (зеленого туризму) та надання пріоритету «питанням відродження національної культури, звичаїв, традицій та обрядів, розвитку народних ремесел», що неможливо без розвитку туристичної діяльності.

Новий етап розвитку сільського зеленого туризму є прийняття «Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» [55], що визначило його пріоритетність та дало можливість залучити інвестиційні

ресурси до рекреаційно-туристичного підприємництва, приватного сектору та допоміжної діяльності.

На основі дослідження законодавства України стосовно сільського зеленого туризму нами з'ясовано, що основними напрямками державної політики, для подальшого ефективного розвитку цієї сфери є наступні:

- удосконалення правових засад регулювання відносин діяльності у галузі зеленого туризму;

- визначення сільського зеленого туризму вагомою ланкою туристичної індустрії України, заохочення як національних та і іноземних інвестицій у цю сферу та створення нових робочих місць; розвиток внутрішнього та в'їзного сільського зеленого туризму, подальшого сприяння перетворенню цього виду туризму у високорентабельну та конкурентоспроможну ланку туристичної індустрії;

- створення відповідних умов для розвитку сільського зеленого туризму, підтримка інноваційних напрямів туристичної діяльності у цій сфері шляхом гармонізації та спрощення податкового, валютного, митного та інших видів регулювання; всебічне заохочення громадян України до участі в розвитку сфери сільського зеленого туризму як ефективної ланки туристичної сфери та додаткового джерела доходів громадян, місцевого і державного бюджетів; врахування попиту споживачів на окремі види послуг сільського зеленого туризму при розробці та затвердженні місцевих та загальнодержавних програм розвитку регіонів [26]. Основні напрями державної політики у сфері сільського зеленого туризму наведено на рисунку

1.3

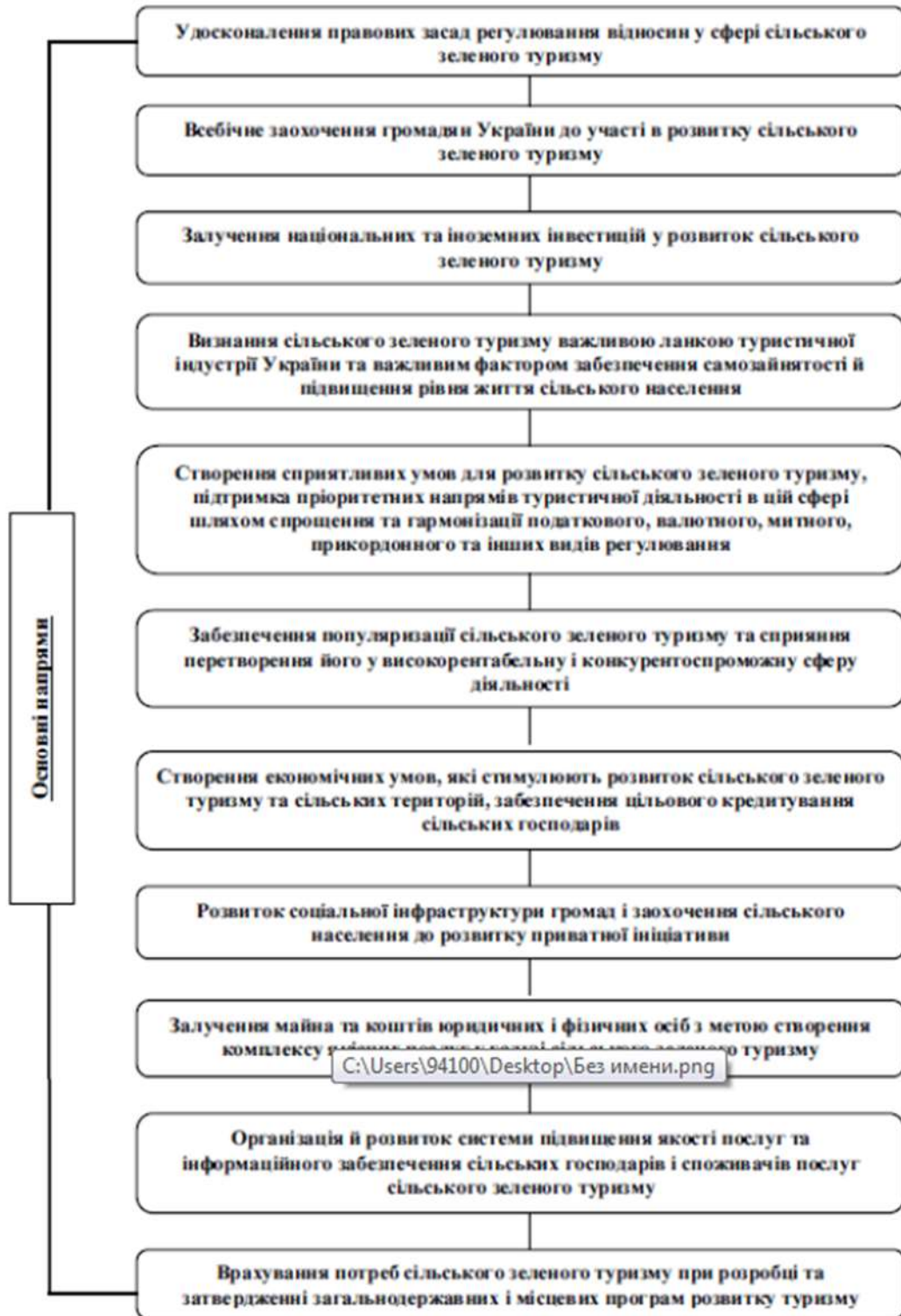


Рисунок 1.3 - Основні напрями державної політики у сфері сільського зеленого туризму [6]

Аналіз показує, що подальший розвиток сільського зеленого туризму вимагає поглибленого дослідження цієї галузі та її підтримки з боку держави.

Отже, на загальнодержавному рівні в Україні відсутні інституції, які займаються проблемами розвитку сільського зеленого туризму. Тому, ініціативу у здійсненні даних функцій беруть на себе громадські організації.

Однією з найактивніших структур є Спілка сприяння розвитку сільському зеленому туризму в Україні, що об'єднує діяльність власників садиб.

Ця всеукраїнська неприбуткова громадська організація заснована в 1996 р. Вона є ініціатором поширення ідей розвитку сільського зеленого туризму та об'єднує власників садиб. Мета функціонування даної організації є популяризація відпочинку у селі та сприяння розвитку сільської інфраструктури, а також зайнятості сільського населення і збереження культурної спадщини й навколишнього природного середовища. За допомогою Спілки у 17 областях України створені регіональні осередки (центри) сільського зеленого туризму, які успішно розвиваються. Вони займаються туристичним інформуванням про відпочинкові можливості регіонів, працюють над іміджем свого регіону та контролюють якість надання туристичних послуг відповідними суб'єктами.

Так, близько 850 садиб у 20 регіонах країни є учасниками даного об'єднання громадян. Проте досі точно визначити кількість пропозицій на ринку сільського зеленого туризму неможливо, адже ще більшість господарів функціонують самостійно [35]

Завдяки активній співпраці даних осередків сільського зеленого туризму з органами місцевої влади та міжнародними фондами (наприклад з фондом «Відродження»), вивчається й використовується практичний досвід з прийому відвідувачів та організації відпочинку у садибах, проводяться рекламні акції, щодо інформування про послуги сільського зеленого туризму. Спілка тісно співпрацює з туристичними організаціями Угорщини, Польщі, Австрії, Франції у сфері зеленого туризму та широко застосовує їх досвід [49].

Отже, основні функції, які виконує Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму, наступні: стратегічне планування сільського відпочинку; презентація сільського відпочинку на внутрішньому та міжнародному ринках; розробка і впровадження громадських стандартів якості; рекламно-інформаційне забезпечення; поліпшення технічної інфраструктури та благоустрою сіл; забезпечення підготовки кадрів для організації сільського відпочинку; вирішення питання зайнятості сільського населення, а також збереження довкілля та історико-культурної спадщини у співпраці з місцевими органами самоврядування [26].

Розвиток сільського зеленого туризму повинен підтримуватись як на рівні громадських організацій так і на державному рівні. Головними його аспектами є культурно-туристичний, аграрно-соціальний та екологічно-природничий. Тому для успішного регулювання й розвитку сільського (зеленого) туризму необхідна тісна взаємодія державних і громадських структур, які опікуються відповідними галузями.

Важливою особливістю національного регулювання сільського (зеленого) туризму є принцип забезпечення взаємного узгодження ділових, соціальних і національно-економічних інтересів. Їх дотримання має бути своєрідним застереженням від безсистемних і деструктивних втручань в економічні механізми управління. Принципи державного регулювання, як і управлінська діяльність, є результатом притаманних їм сутнісних характеристик, характерних взаємозв'язків і узагальнень постійно відновлюваних ознак, які є основними в діяльності уповноважених суб'єктів державного регулювання.

Отже, підсумовуючи можна підсумувати, що реалізація державної політики у сфері сільського зеленого туризму здійснюється за допомогою наступних дій: визначення і реалізації основних напрямів державної політики в сільській туристичній діяльності; направлення бюджетних коштів на розробку і реалізацію програм розвитку, рекламу та популяризацію сільського зеленого туризму в Україні та за її межами; нормативного

регулювання відносин у сфері зеленого туризму; доручення повноважень щодо проведення категоризації об'єктів сільського зеленого туризму об'єднанням сільських господарів; організації та ведення статистичного обліку і звітності цього виду діяльності; організації і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства країни; сприяння в ініціюванні, розробці та реалізації міжнародних програм, що реалізуються за рахунок зовнішніх інвестицій, грантів тощо у сфері сільського туризму; надання всебічної допомоги в створенні належної інфраструктури в регіонах та Україні в цілому.

1.3 Міжнародний досвід розвитку сільського (зеленого) туризму

Опираючись на міжнародний досвід гостинності закордоном, можна зауважити, що в Україні організація сільського (зеленого) туризму суттєво відрізняється в залежності від традицій, культури, віросповідання, рівня соціально-економічного розвитку, ділової активності та клімату.

У Західній Європі, поширені недорогі будинки для гостей та пансіони, що користуються популярністю серед подорожуючої молоді і бізнесменів, де розміщення в готелях порівняно дороге,

У багатьох європейських країнах В&В (Bed and breakfast з англ. – «ліжко та сніданок») відіграють ключову роль у розширенні готельних місць під час проведення масштабних культурно-масових та спортивних заходів і. Так, встановлено, що понад 60% футбольних уболівальників у Західній Європі розміщуються у недорогих приватних пансіонах класифікація яких представлена в таблиця 1.2.

Таблиця 1.2 - Класифікація баз відпочинку, які належать до типу «Bed & Breakfast»

Найменування	Характеристика	Унікальна особливість
Bed&Breakfast cottage	Найнятий котедж у курортно-рекреаційній зоні, на території, яка має статус сільській місцевості або відноситься до курорту	Розташування на березі моря, озера або в горах
Bed&Breakfast farm vacation	Сімейний відпочинок з дітьми в мальовничій сільській місцевості з цінними рекреаційними ресурсами	Можливість відпочинку у «домашній» атмосфері дітей різних вікових груп окремо від батьків
Bed&Breakfast homestay	Проживання в будинку господаря сільської садиби, спільно з його сім'єю в окремих кімнатах для гостей	Знайомство з традиціями, культурою, побутом тієї сім'ї з якою проживають гості
Bed&Breakfast farmstay	Проживання у будинку фермера або у кемпінгу на території фермерського господарства	Вживання в їжу продуктів, вирощених самим господарем садиби, участь у сільськогосподарських роботах на фермі

Умови Шенгенської угоди (безвізовий режим в'їзду/виїзду в Європейському Союзі) і розвинена транспортна інфраструктура країн Західної Європи дозволяють більшості європейців вільно пересуватися з однієї країни в іншу. Сьогодні понад 70% європейських туристів зупиняються під час своєї подорожі в не готельних засобах розміщення, більшість із них у приватних гостьових будинках.

Тому зелений туризм у сільській місцевості стає все більш популярним в Італії. Він бере свій початок у сімдесятих роках минулого століття як доповнення до основної сільськогосподарської діяльності. Спочатку передбачалося, що прийом туристів стане побічним бізнесом для фермерів, який допоможе стабілізувати та зміцнити їх фінансово-економічне становище без залучення масштабних інвестицій. Тридцять років тому

зелений туризм був не тільки дешевим, але й економним, тому не був дуже популярним. Є дві основні причини, чому це почало змінюватися близько десяти років тому..

По-перше, у всьому світі почав зростати інтерес до екологічного туризму, і зелений туризм добре адаптувався до нової моди. Адже це був не лише відпочинок на природі, а й переваги сільського способу життя та екологічно чистої їжі.

По-друге, насиченість внутрішнього ринку (переважно Німеччини), вимагає нових продуктів, крім традиційного «пляжного» туризму та екскурсійних турів найбільшими містами країни.

Попит поступово змінює саме поняття агротуризму, який для багатьох сільських жителів стає основним видом діяльності з усіма атрибутами, необхідними для туристичного бізнесу. Реклама, маркетинг, цінова політика, талановитий персонал та ін. Об'єкти розміщення трансформувалися і почали вимагати значних інвестицій.

Сучасний агротуризм за кордоном – це не скромні 3-4 місні номери в замських будиночках, а 3-4 зірки з антикварними меблями, повністю обладнаними ванними кімнатами, басейнами і тенісними кортами, справжній міні-готель на рівні. Дуже часто садиби реконструюються під XVI-XVIII століття або невеликі старі монастирі.

Агротуристичні комплекси пропонують своїм клієнтам можливість зайнятися різними видами спорту, кататися на конях, пішим туризмом, а також відвідувати місцеві визначні пам'ятки та околиці, де туристи люблять відвідувати сільські свята та фестивалі середньовічного костюму.

І, нарешті, все більшу роль відіграє кухня. Агротуризм дає можливість не тільки смачно та якісно поїсти, а й привезти додому на пам'ять дорогі та рідкісні вина та фірмові страви. Трюфелі, спеціальні сири та оливкова олія недоступні в магазинах міста. В Італії розроблено понад 70 винних та гастрономічних маршрутів, більшість із яких пов'язані з агротуризмом.

Звісно, широкий вибір послуг не міг не вплинути на ціни агротуризму. Їх не можна назвати низьким. У середньому пристойний двомісний номер зі сніданком обійдеться вам не менше 60-80 доларів на добу з додатковими послугами за окрему плату, так звана Beauty-Farm - харчування, спортивні майданчики, екскурсії, програми здоров'я та краси «ферми краси».

За кордоном бронювання агротуристичного житла через туристичне агентство – рідкість. Туристи шукають прямого контакту з клієнтами через рекламні видання, виставки та Інтернет.

Працівників сфери туризму, та й простих туристів, у сільському туризмі, на думку експертів, прекрасні перспективи.

Відпочинок такого роду в моді, і останні міжнародні події спостерігають помітний зсув попиту на внутрішні та внутрішньо-європейські напрямки.

У багатьох країнах Європейського Союзу сільський екотуризм вважається додатковим сектором індустрії туризму і за останні роки суттєво зріс. Завдяки просуванню цього туристичного продукту цей сектор ринку лише з 1999 по 2000 рік зріс на 20%.

Наприкінці 1990-х років усі національні організації сільського туризму європейських країн об'єдналися в Європейську федерацію фермерського та сільського туризму, або скорочено «EuroGites». Основними цілями цієї організації є сприяти розвитку зеленого сільського туризму та прагнути інвестувати проекти розвитку сільського туризму. Особливості організації сільського зеленого туризму різних країн надані в таблиці 1.3 [64].

Сільський туризм передбачає тимчасове розміщення у сільських будинках, на фермах та невеликих сільських готелях. Власники таких будинків об'єднуються в асоціації, завданням яких є класифікація місцевих туристичних об'єктів за рівнем послуг, що надаються, і контроль за дотриманням вимог асоціації.

Таблиця 1.3 - Особливості організації сільського зеленого туризму у різних країнах

Країна	Особливості організації сільського зеленого туризму
Великобританія	- доступні ціни; - спеціальні знижки для дітей; - друкують рекламно-інформаційні каталоги об'єктів СЗТ
Німеччина	- більшість туристів приїжджає для участі у міжнародних ярмарках та торгових шоу
Ісландія	- категоризація номерів на три категорії; - категоризація гостьових будинків (A B C D E F G)
Данія	- діє Національна асоціація агротуризму - спеціалізація велосипедний туризм
Іспанія	- сільські готелі відкрито на Канарських та Балеарських островах, а також у перероблених монастирях та історичних замках
Франція	- приморські агросадиби; - кінні ферми; - винні агросадиби; - гірськолижні шале-панда-агрокотеджи; - замки; - рибальські будинки
Польща	- відсутність тісного зв'язку з традиціями країни; - тільки ночівля та харчування
Угорщина	- податкові пільги; - міжнародна спеціалізація; - кінний туризм
Румунія	- діє Національна асоціація сільського, екологічного та культурного туризму; - спеціалізація етнографічний та гастрономічний туризм
Фінляндія	- будиночки без господарів, розміщення на берегах заповідних озер та річок
Австрія	- зайнятість гостей у збірці трав, приготування молокопродуктів, вигоні худоби; - активний гірський екстремальний й екологічний туризм
Італія	- агротуристичний бізнес тісно пов'язаний з курортним; - міжнародна спеціалізація гастрономічний та дегустаційний туризм

Сучасна система регіональної організації туризму у Великій Британії виникла в 1969 році з прийняттям Закону про розвиток туризму.

Англійський туризм має всесезонний характер: Він дуже популярний не тільки для проведення літніх канікул в цій країні, але і для святкування Різдва. У Великобританії є Національне управління сільського туризму та агротуризму, яке сертифікує поселення. Популярність сільського туризму змусила британських фермерів об'єднатися, щоб запропонувати ширший

спектр послуг удома. Наприклад, на південному заході Англії старі фермерські будинки, популярні серед туристів, були відреставровані, підвищено комфорт і частково збережено старі меблі [68].

Німеччину відвідує багато одноденних мандрівників, серед яких покупці з «шоп» туристи країн Східної Європи, особливо сусідньої Польщі. На початку 1980-х років у Німеччині була розроблена концепція розвитку туризму на периферії з метою поширення на туристичному ринку дешевого відпочинку на природі без використання дорогої інфраструктури та без забезпечення комфортних умов проживання. Комісія не стягується з господарів, які мають до 8 ліжок для розміщення гостей [8].

Лідерами в галузі агротуризму є Іспанія та Франція. Особливістю зеленого сільського туризму у Франції є те, що він приваблює туристів, не імітуючи справді старовинне село. Зелений туризм у французькій місцевості пропонує більш комфортний відпочинок, ніж у південноєвропейських країнах. У країні діє Національна організація будинків відпочинку та зеленого туризму. У 1967 році уряд Франції прийняв план спільного розвитку сільських районів і туризму в Аквітанії за фінансової підтримки приватного сектора та координації урядових комісій. Відповідно до цього плану, прибережна зона була поділена на 16 секторів, 9 з яких мали пляжі, зони відпочинку на березі озера та споруди для водних видів спорту. Решта, так звана Зелена зона, служила для захисту ландшафту та дикої природи. Крім основної категорії п'ятизіркового комфорту, виноробні відрізняються етнографічними особливостями - виноробні Шампані, Провансу, Гасконі, Нормандії та Савойї. Є також спеціальні категорії агробудинків, які пропонують відпочинок для людей з обмеженими можливостями, відпочинок сільських дітей під час шкільних канікул, відпочинок для господарів з домашніми тваринами. Якість цього відпочинку контролюється та сертифікована Міністерством охорони здоров'я та соціального забезпечення Франції та Міністерством молоді та спорту. Інвестиційна програма «Gotes de

France Chalets-Loisirs program» підтримує розвиток курортних селищ в країні [68].

В Іспанії зовнішній потік агротуризму зрівнявся з внутрішнім завдяки дотриманню вимог до якості послуг, які регулюють асоціації власників сільськогосподарських садиб, і створенню Інформаційної мережі сільського туризму. У класифікації нерухомості виділяють три групи:

- сільський готель (HR - hotel rural);
- замок, історичний маєток (CA - Castillo);
- сільський будинок (CR - casa rural).

Також існує категоризація сільських готелів за системою «INNS OF SPAIN», згідно якої їм присвоюється від 1 до 4 тюльпанів [68].

В Італії в 1983 році було прийнято основне законодавство щодо розвитку та вдосконалення туризму з метою розвитку туристичного та готельного сектору. Він визначає послідовність діяльності агентств управління туризмом та їх функції на регіональному рівні. У 1990-х роках завдяки податковим пільгам для сільськогосподарських підприємців в Італії з'явилися відомі замиські будинки та пансіонати рівня не нижче трьох зірок. В Італії зростає інтерес до монастирів, поруч будуються спеціальні готелі. Наприклад, готель одного монастиря біля Сієни, який обслуговується черницями «августинками» [68].

Австрія, де високого рівня досяг міжнародний і внутрішній туризм має імідж країни з «відпочинком на чистому повітрі і гостинності». В цій країні природа, архітектура та екологічно чисті продукти приваблюють прихильників сільського туризму. Інфраструктура туризму в Австралії сформувалася ще в 1960-х роках, а селяни, які займаються прийомом гостей, мають пільги з оподаткування. Австрійський туризм об'єднує невеликі та середні сімейні ферми, які відповідають певним вимогам (наявність душі, балконів, достатньої житлової площі, кімнат для спілкування). Відповідно до Конституції Австрії туризм підпорядкований федеральному уряду і разом із обмеженим впливом федерального уряду формує головний напрямок

політики розвитку. Рішення Австрійської ради з туризму також впливають на туристичну політику [68].

Сільський (зелений) туризм в Польщі зародився в 1990 роки та активно підтримується державою. В країні прибуток від такого бізнесу не підлягає обкладенням податком на додаткову вартість. Доходи можуть бути звільнені від оподаткування, якщо будинок який здається відноситься до сільськогосподарської садиби, а кімнати здаються туристам. Польської федерацією сільського туризму «Гостинні господарства» на добровільних засадах здійснюється категоризація садиби зеленого туризму та забезпечення додаткову рекламну підтримку з боку федерації сільського туризму. Максимальна категорія агросадиб відповідає трьом сонечкам [68].

Отже, кожна країна вибирала свої методи організації сільського зеленого туризму і в процесі розвитку цього бізнесу єдиного «рецепту успіху» не існує. Це пов'язано з тим, що у кожна країна відрізняється своїми етнокультурними та кліматичними умовами і має свої поняття про гостинність та комфорт.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1 Аналіз ринку сільського (зеленого) туризму Хмельницької області

Хмельницька область має всі передумови для розвитку та збереження зеленого сільського туризму на своїй території. Кліматичні умови Хмельницької області помірно-континентальні, характерні для цього регіону [18]. Це призводить до того, що сезони весни та осені, є несприятливими для більшості видів туристичної діяльності, з великою кількістю опадів і пов'язаною з цим поганою погодою. Весна особливо некомфортна різкими перепадами температур і сильними вітрами. Взимку існує загроза раптового замерзання та сильного снігу, умови проживання в цій місцевості швидко погіршуються, що ускладнює пересування. Тому на Хмельниччині навесні та восени кількість туристичних заходів обмежена через несприятливі природні умови. Сонячна радіація і чистота атмосфери також пов'язані з кліматом. Це важливі кліматичні показники, оскільки вони можуть створювати оглядові майданчики та місця для прийняття сонячних ванн і купання. Крім того, сприятливі кліматичні умови Хмельницької області дають змогу організовувати кліматичні курорти [18]. Завдяки сухій погоді протягом більшої частини літніх місяців є можливість відвідати відкриті водойми для купання та відвідати природні, історичні та культурні пам'ятки всього регіону.

Кліматичні умови та рельєф сформували сучасну мережу водних шляхів Хмельницької області, поділену на річкові басейни.

Дніпро, Дністер, Південний Буг. Для них характерна наявність двох періодів підвищення рівня води [66], характерних для мілководних річок України. Тому можна розвивати всі види водного туризму. Невеликим мінусом є те, що в районі немає великих озер, але є великі ставки з рибою.

Тому є всі можливості для розвитку спортивного рибальства та облаштування пляжів для відпочинку та купання. За винятком південних приток Дністра, де річка має порожисті ділянки, решта річки має пологі течію, створює природні умови для активне використання в теплу пору року для купання і плавання.

Найдоцільніше створити зону купання та плавання на узліссі, де в тіні дерев можна розвинути інфраструктуру пляжного туризму. Проте на Хмельниччині великі лісові масиви залишилися лише на півночі, це соснові ліси. Водночас у південній частині області поширені невеликі за площею зарості та змішані листяні ліси. Завдяки наявності в регіоні невеликих, але добре впорядкованих лісових масивів можна організувати різні форми активного туризму. Слід зазначити, що Хмельницька область має сприятливі умови для розвитку сільського (зеленого) туризму, заснованого на активізації наявного потенціалу сільської місцевості.

Також, на півночі області можна створювати специфічні туристичні маршрути великими лісовими масивами на території різноманітних об'єктів фонду охорони природи. Його можна і потрібно використовувати для розвитку сільського туризму.

Туристи можуть прогулятися туристичним маршрутом по сільській місцевості, відпочити в сільських поселеннях. Це один із бажаних напрямів їх використання при розробці стратегії розвитку екологічного туризму в рамках регіональних туристичних комплексів [68].

Завдяки відносній близькості до міста Шепетівка, великого залізничного вузла, територія регіонального ландшафтного парку «Мальованка» приваблює туристів із західної, центральної та східної України, що дозволяє розвивати різні види зеленого туризму. Однак, для цього необхідно прокладати екологічні пішохідні стежки, облаштовувати місця організованого відпочинку на лісових галявинах і водоймах, а в населених пунктах, де є паркові пам'ятки садово-паркового мистецтва, облаштовувати місця для тимчасового проживання, модернізувати об'єкти.

Також доцільно розвивати супутню діяльність у рамках розвитку та екологічного туризму в національному природному парку «Мале Полісся» Шепетівського району. Ця самостійна ділянка повинна бути зайнята об'єднаними туристичними маршрутами та місцями прийому туристів, де можна одночасно відвідати культурні, історичні та природні пам'ятки. Особливо сприятливі умови для розвитку зеленого туризму склалися в південному регіоні, де порівняно близько розташовані різноманітні пам'ятки історії, природи та культури національного значення.

Це єдиний лісовий масив на Хмельниччині та частина найбільшого в Україні національного природного парку «Подільські Товтри», внесеного до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Європа».

Рекомендується не лише використовувати існуючу туристичну інфраструктуру міста Кам'янця-Подільського, а й створити новий центр в країні, особливо на території Національного природного парку «Подільські Товтри». Один із них є в програмі розвитку цього національного парку. Особливим є поєднання численних природних, історичних та архітектурних пам'яток у каньйоно-утворюючій долині річки Смотик. Це не характерно для більшості мілководних річок України. Його частина, «Смотрицький яр», належить до геологічної пам'ятки природи загальнодержавного значення (від південного краю с. Горськів до с. Циблівка Кам'янець-Подільського району). Це дає змогу розвивати екологічно орієнтовану діяльність сільського туризму на національному рівні з урахуванням наявних місцевих туристичних ресурсів.

Зелений туризм впливає на об'єднані територіальні громади в сільській місцевості на територіальному, соціально-економічному та культурному рівнях. На територіальному рівні розвиток місцевого туризму сприяє розвитку інфраструктури, активізації торгівлі та розвитку сфери послуг. У соціально-економічному плані припиниться переміщення працездатного населення із села, створюватимуться нові робочі місця, зростуть надходження від місцевих податків і зборів. На культурному рівні більше

уваги приділяється збереженню місцевих пам'яток і традицій. У той же час існують і негативні наслідки туристичної діяльності, такі як антропогенне забруднення, зростання місцевих цін, нерівність у структурі зайнятості, зростання злочинності та посилення негативного впливу на навколишнє середовище (таблиця 2.1).

Розвиток сільського (зеленого) туризму розвиває регіон, підвищує конкурентоспроможність регіональних туристичних продуктів з урахуванням культурних, етнічних і природних факторів, а також активізує туристичну діяльність на внутрішньому ринку.

Таблиця 2.1 - Вплив туризму на сільські об'єднані територіальні громади

Позитивний вплив	Головні аспекти впливу туризму на діяльність об'єднаних територіальних громад в селі	Негативний вплив
Розбудова інженерних комунікацій, зонування території	Територіальний	Поширення нетипової забудови, зростання антропогенного навантаження
Активізація торгівлі та сфери обслуговування, ремісництва, створення робочих місць, збільшення надходжень до місцевих бюджетів у вигляді податків та зборів	Соціально-економічний	Диспропорція у структурі зайнятості, збільшення рівня правопорушень, зростання місцевих цін, негативна зміна у землекористуванні
Збереження місцевих традицій та пам'яток	Культурологічний	На стан збереження місцевих традицій та пам'яток збільшується негативний вплив

Важливим активом для розвитку сільського (зеленого) туризму є великий заповідник Хмельницької області. На цій території створено 522 об'єкти фонду охорони природи (ПЗФ) загальною площею 328,5 тис. га. Статус національного надано 42 об'єктам, з них 480 – місцевого значення.

До територіальних об'єктів природно-заповідного фонду входять: 2 національні природні парки, 1 сільський ландшафтний парк, 25 національних і 133 регіональних заповідники, 297 пам'яток природи, 2 ботанічні сади, 1 зоопарк, 20 заповідних територій, 5 лісопарків, 36 парків садово-паркового мистецтва, Національний природний парк «Подільські Товтри» з загальною площею 261316 га та національний природний парк «Мале Поліш» загальною площею 8762,7 га. [56].

Наявність заповідників свідчить про прагнення зберегти природні комплекси та екологічну рівновагу регіону. Для розвитку сільського туризму важливою є наявність широкої мережі поселень зеленого туризму та агроосель, які забезпечують матеріально-технічне забезпечення, тобто дають можливість туристам надавати послуги з розміщення, харчування, розваг та відпочинку. Станом на 2021 рік на Хмельниччині працює понад 88 садиб зеленого туризму та агроосель [63]. Вони пропонують відпочиваючим:

Проживання, харчування, екскурсійне обслуговування, участь в обрядах, етнографічні дослідження. Серед цікавих послуг особливе місце займає розміщення біля річки. Садиба пропонує активні (катання на велосипеді, човні, збір грибів, ягід, лікарських рослин, риболовля, катання на конях) та пасивні (сауна, трав'яні чаї, косметичні масажі) розваги.

Найбільшого розвитку сільський зелений туризм набув у Кам'янець-Подільському (52 агрооселі), Новушицькому (20), Шепетівському (10), Білогірському (4) та Городоцькому (4 агрооселі) районах (рисунок 2.1). З цієї причини цей вид туризму може допомогти селам як у плані розвитку, так і в подоланні депресії, створювати нові робочі місця та створювати можливості працювати вдома замість пошуку заробітку за кордоном.

Багато факторів впливають на нерівномірність розміщення нерухомості та сільськогосподарських поселень на території.

Розвиненість різного рівня інфраструктури та комунікацій у регіоні, концентрація туристичних об'єктів у регіоні, наявність численних

додаткових заходів (ярмарків, фестивалів, майстер-класів), покликаних залучити туристів у регіон.



Рисунок 2.1 – Карта розташування сільськогосподарських населених пунктів зеленого туризму Хмельницької області.

Аналізуючи сучасний рівень розвитку сільського туризму в Хмельницькій області, можна відзначити наявність спеціальних центрів, в яких більш розвинена туристична діяльність сільського (зеленого) туризму – це селище Гриців, село Рудківці, село Отроків.

У 2002 році в селі Грицеві Шепетівського району був створений перший кластер сільського туризму «Оберіг». Цей кластер містить 5 сільськогосподарських поселень: «Смаколики», «У бабусі», «Затишно», «Лідія» та «Хата». Утворення кластерів позитивно вплинуло на село. На сьогоднішній день досліджується можливість формування кластерів сільського туризму в інших населених пунктах, що є дуже перспективним.

Село Рудківці Кам'янець-Подільського району розташоване на високогірних берегах річки Дністер, у місці впадіння в неї річки Матирки, долина якої сьогодні утворює русло Дністровського водосховища. Аграрні поселення та садиби надають багато додаткових послуг: катання на човні, риболовля.

Зелений туризм у селі Отроків Кам'янця-Подільського району розвинули не випадково. Це село має дуже цікаву історію, історичні пам'ятки, архітектуру та культуру, мальовничу природу. Щороку тут проводять фестиваль. Село входило до самопроголошеної «Міньковецької губернії», заснованої подільським шляхтичем Ігнацієм Сцибор-Мархоцьким (1749-1827). У селі Миньківці відпочиваючі можуть відвідати музей Ігнатія Сцибора-Мархоцького [62].

Варто зазначити, що однією з переваг сільського туризму є поширення української історії та культури. Це дозволяє туристам ознайомитися з етнічними особливостями, сільським побутом, народними промислами, традиціями та культурою українців, які можна визначити як: Один із перспективних напрямків підвищення регіональної конкурентоспроможності.

Таким чином, розвиток сільського (зеленого) туризму на Хмельниччині є дуже перспективним. Область має великі ресурси для розвитку такого виду туризму. Проблеми розвитку включають: врахування сезонності, кліматичні умови, цей вид туризму в регіоні затребуваний лише в теплу пору року; недостатній розвиток сільської інфраструктури; недостатня державна підтримка власників зелених насаджень.

2.2 Характеристика території та діяльності Зеленої садиби «Альпіна Софі»

В Україні частка зеленого сільського туризму не перевищує 1% ринку. При цьому його споживачами є високоосвічені, середні та заможні жителі мегаполісів. Основна мотивація для відвідування країни – бажання відволіктися від міської суєти, поринути в природне середовище, скуштувати натуральну їжу, насолодитися спокоєм і відволіктися від міської суєти, спілкуватися з близькими та заряджитися енергією. Попит на такі послуги зростає влітку, під час відпусток і особливо під час новорічних свят. Найпопулярніші тури вихідного дня або 3-5 днів.

Наддністрянський регіон – це гармонійне поєднання різноманітних природних ландшафтів, порожні рівнини, круті схили і долини, ліси і водойми - незрівнянної краси ландшафти, схожі на гірську місцевість..

В Новоушицькому районі 8 річок, загальною протяжністю 182,8 км, які зносять свої води у повноводний Дністер.

У давнину Дністер називали Великим. Адже його довжина становить 1362 км. Широкий він і сьогодні, після введення в експлуатацію Дністровського водосховища вода простягається на 3,5 км.

Сам Дністер вздовж південної межі району має дуже звивисту долину, утворюючи численні меандри. Крутизна його схилів дуже мінлива.

Широкі терасові поля чергуються з прямовисними скелястими виступами, які називаються стінами, створюючи приголомшливий ландшафт, сповнений історичного, геологічного та мальовничого шарму..

Цікавою історичною пам'яткою на південно-східному схилі села Рудківці є Скіфський курган, свідчення поселення давнього племені – скіфів – поблизу Дністровського водосховища, а іншого – на високогір'ї. Не було жодного сумніву, що вони створені людиною. Біля дороги Калюс - Нова Ушиця є невеликі кургани. Про них згадує давньогрецький історик і

мандрівник Геродот у своїй знаменитій хроніці «Історія». Поблизу села Рудківці нашого району є ранньоскіфське поселення VIII-VII ст. століття. н. Городище, розташоване на крутих схилах лівого берега Дністра, разом із прилеглим укріпленим районом займало площу понад 30 га. Розкопки виявили надзвичайно складну конструкцію стародавньої фортеці, яка налічувала близько 40 будинків, численні господарські будівлі та ями. Керамічний комплекс Рудковецького городища поєднує в собі елементи чорнолійської та фракійської культур.

На той час у селі в Рудківцях зберігся земляний вал, що півколом проходить через центр села, та інший значно менший вал. Вік цих валів близько 2500 років. Це місце вибрано не випадково, оборонна площа теж була красивою, з якої навіть здалеку відкривався чудовий краєвид. Рослинний світ Придністров'я відрізняється значним багатством і різноманітністю. Тут багато рідкісних видів, ендемічних видів і реліктів. Важко навіть встановити повний склад рослин, які тут ростуть.

У відслоненнях вапняків долини Дністра збереглася сухотравна рослинність. На крутих схилах представлений трав'яними угрупованнями та чагарниковими заростями терену, глоду, жостеру, кизилу, дуба скельного чарещатого, клокички перистої, береки лікарської, шипшини. Росте калина в рівчаках, калинових і звичайних калинових лісах.

Тісно пов'язані між собою трави розстилаються барвистим килимом, утворюючи насадження різних видів трав. З ранньої весни, як тільки розтане сніг, пагорби над Дністром дивують незвичайними квітами.

Широко відома цариця весняних рослин – сон-трава висока, що багряно сяє серед кам'яних скель пагорбів Рудковець, Хлебтіл, Грибич та Пізів. Захоплюючим видовищем є масове цвітіння підсніжників, пролісків двопелюсткових, ромашок, фіалок, конвалій, чорнобривців синіх, печінки.

У мікрорайоні «Ясла» за селом Рудківці ранньою весною починають цвісти рідкісні рослини: горицвіт весняний, шиверкія подільська, гіацинтик блідий. На початку травня з'являються маршальські волошки, які дивують

своїм цвітінням і зачаровують анемони лугові, що зустрічаються по всій галявині. Згодом на узліссі з'являються шершні, рябчик, зозуля.

Влітку вражають різноманітні трави. Яскраві квіти розпускаються з червня. Схили вистилають шестипелюсткові мальви, деревій, лісові лілії та чебрець. А до кінця червня тут і там зацвітають валеріана, наперстянка великоквіткова, карпатські дзвіночки, дика гвоздика.

У липні на крутих схилах з'являються – котячі лапки, молодило, цмин пісковий, лілійник білий. З кінця серпня до початку вересня іноді можна зустріти айстри сині гірські. Влітку над пучками зеленої трави височіють квіти шавлії. Тут налічується до 10 видів.

По яру до с. Хребтієва зустрічаються дуже рідкісні рослини, такі як: ясинець, в народі його називають «неопалима купина», він виділяє багато ефірного масла, завдяки якому спалахує на сонці, півонія вузьколиста (в народі називають «мар'їн корінь»). Приваблює багатьох білогриве шумовиння ковили, типової жительки степу. Понад Дністром росте багато дикоростучих ягід та лікарських рослин.

Придністровські села потихеньку руйнуються і зникають з Подільського регіону. У давньоруських літописах згадується місто Каліус, пізніше село Калюс, затоплене Дністровською дамбою в 1981 році. Сьогодні згадуємо лише бруковані вулички, що ведуть до Дністра, руїни городів і хат останніх померлих каріусівців. А від села Калюс на самому Дністрі зберігся парк пана Зуковського, який колись жив у цьому селі, використовував парк для відпочинку. Тут донині збереглося багато видів дерев і кущів. Тут ростуть чотири види жимолості: бузок, каштан, барбарис і гледичія.

Новоушицьке Придністров'я – край, де природа щедро обдарувала зеленими луками, чагарниками, галявинами, річками, ставками та сотнями джерел води. Вкриті зеленню повстю пагорби, улоговини, улоговини і круті схили, створені всіма попередніми розробками нашої планети, вражають і заворожують своєю неповторністю і первозданною красою.

Ландшафт Придністров'я дарує невичерпний запас природних барв, гармонійної краси, мальовничої краси та вражаючого розмаїття в будь-яку пору року.

Зелена садиба «Альпіна Софі» знаходиться в селі Рудківці, яке розташоване на високому нагірному березі Дністра при впадінні в нього річки Матірки (стара назва «Боричова»), долини яких сьогодні утворюють ложе Дністровського водосховища.

Зелена садиба «Альпіна Софі» знаходиться по вул. Сонячна, с. Рудківці (колишній Новоушицький район).

Садиба заснована на базі земельної ділянки мальовничої місцевості у 2017 році сім'єю Штефлюк. В цьому році було збудовано один корпус двоповерхової садиби з 10 кімнатами різної місткості. На протязі двох років садиба зазнала суттєвих змін, було збудовано ще один корпус, поставлені альтанки, басейн для відвідувачів.

Незважаючи на життя в селі, багато гостей не можуть відмовитися від благ цивілізації, тому власники садиби пропонують номери облаштовані санвузлами та душовими кабінами, доступом до бездротового Інтернет і т.д., Також, зелені майданчики для ігор на повітрі, альтанки, мангали та інше. Крім того, для гостей в 2021 році був облаштований басейн. номери ділитися за кількістю спальних місць (двомісні, тримісні та чотиримісні).

Для бажаних на вибір зелена садиба пропонує одноразове або дворазове харчування. Для приготування їжі господарі використовують екологічно чисті продукти (молоко, кисле молоко, сало, м'ясо) або вирощувані та збирані безпосередньо власником (овочі, фрукти, ягоди, гриби), а також виловлена риба в навколишніх водоймах. Відсутні інгредієнти господарі закупають на ринку в районному центрі.

Крім надання місця проживання господарі садиби дбають про насичену програму для гостей. Зелена садиба «Альпіна Софі» пропагує активний і здоровий відпочинок: з колективними спортивними іграми між гостями,

організацією походів для відвідування природних місць або культурно-історичних пам'яток.

Одна з переваг роботи зеленої садиби це практична відсутність витрат на персонал. Керівником садиби є господар оселі, а його помічниками члени його сім'ї. Також за договірну плату залучатися помічниця та іноді кухар.

Отже, підсумовуючи вище наведене, можемо зауважити, що Зелена садиба «Альпіна Софі» створений для комфортного та затишного відпочинку. Саме для цього в садибі є зручні, сучасні номери з індивідуальними санвузлами та меблями, Wi-Fi, персональний вихід на терасу, неймовірні краєвиди на р. Дністер. З додаткових послуг садиба пропонує атмосферну літню терасу, дитячий майданчик, альтанки, кухня, мангали, стоянку для авто, поруч – сосновий ліс, магазини і розваги. У відпочиваючих садиби є можливість замовити сніданок, проте гості садиби можуть користуватися кухнею, обладнаною всім необхідним. До річки Дністер всього 300 м.

2.3 Аналіз основних показників діяльності Зеленої садиби «Альпіна Софі»

Послуги зеленої садиби ділитися на кілька основних видів: послуги з розміщення, організація харчування, організація екскурсій і надання додаткових послуг.

Прийнятний поділ послуг дозволяє власнику витягувати додаткову виручку, а клієнт не зобов'язаний переплачувати в ціні як при покупці так званих пакетних турів і може самостійно вибирати способи проведення дозвілля.

Основна послуга садиби та показник діяльності садиби, це надання послуг розміщення, тобто номерний фонд, тому розглянемо зміну номерного фонду ЗС «Альпіна Софі» на протязі 2020-2022 рр. за допомогою таблиці 2.2

Таблиця 2.2– Аналіз зміни кількості номерного фонду ЗС «Альпіна Софі» на протязі 2020-2022 рр.

Номерний фонд	Кількість номерів, грн			Зміна кількості, 2021\2020	Зміна кількості, 2022\2021
	2020	2021	2022		
2-місний номер	4	7	8	3	1
3-місний номер	4	7	7	3	-
4-місний номер	2	3	3	1	-

За даними таблиці 2.2, можемо стверджувати, що номерний фонд садиби представлений номерами місткістю на 2, 3 та 4 особи. На протязі останні трьох років кількість номерів збільшувалась, так в 2021 році порівняно з 2020 роком - на 7 номерів, а в 2022 році порівняно з 2021 роком – на 1 номер. Якщо розглядати зміну в розрізі місткості, то в 2021 році 2-місних та 3-місних номерів стало більше на 3 номери, а 4-місних номер на 1. А в 2022 році на 1 номер збільшилась кількість 2-місних номерів.

Основний дохід садиби залежить від кількості номерів та їх вартості. Вартість номерного фонду ЗС «Альпіна Софі» помірна та відповідає закономірності «ціна-якість». За допомогою таблиці 2.3 розглянемо зміну вартості номерного фонду садиби на протязі останніх трьох років.

Таблиця 2.3 – Аналіз зміни вартості проживання в ЗС «Альпіна Софі» на протязі 2020-2022 рр.

№	Номерний фонд	Вартість проживання за добу, грн			Зміна ціни, 2022\2020
		2020	2021	2022	
1	2-місний номер	500	700	700	100
2	3-місний номер	700	900	900	100
3	4-місний номер	900	1100	1100	100

З даних таблиці 2.3, видно, що вартість проживання по всім номерам в 2021 році збільшення на 100 грн. порівняно з 2020 роком. Це пов'язано з інфляційними процесами в країні та підняття цін на комунальні послуги. За останні два роки вартість номерів не змінювалась. По-перше це пов'язано з незмінними цінами на комунальні послуги, по-друге, початком військових дій на території України. За допомогою рисунку 2.2 представимо цю зміну.

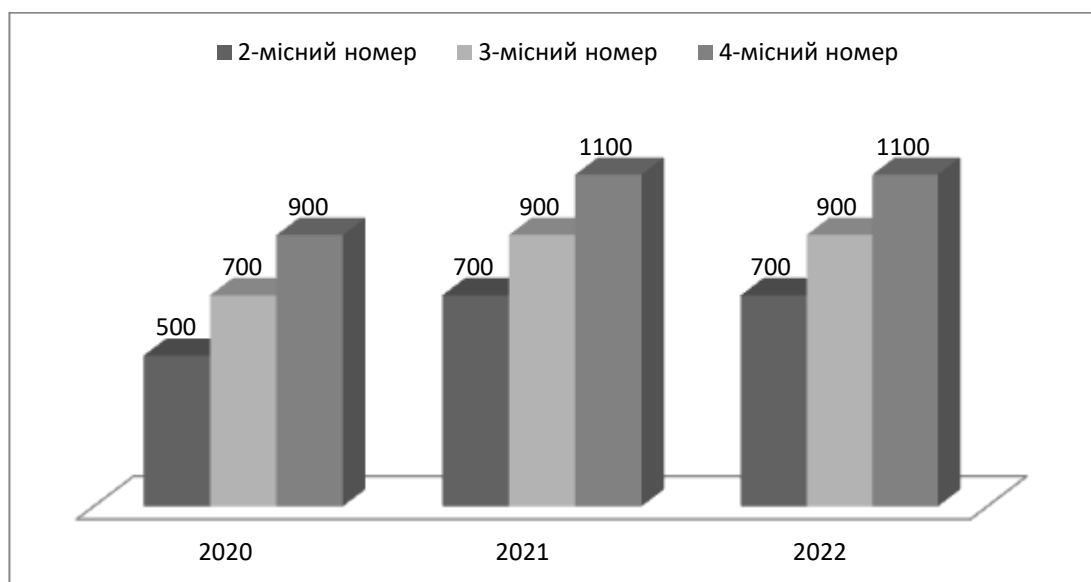


Рисунок 2.2 – Аналіз зміни вартості номерного фонду в ЗС «Альпіна Софі» на протязі 2020-2022 рр.

Наступний показник аналізу діяльності садиби, є дохід від надання основних послуг.

На даному етапі розвитку садиба працює з травня по вересень, тобто 5 місяців на рік. Мінімальний дохід за день при умові наповненості всього номерного фонду в 2020 році $4*500+4*700+2*900=2000+2800+1800=6600$ грн.

Розглянемо зміну кількості відвідувачів та доходу по роках в залежності від пори року. Для початку проаналізуємо дохід садиби в 2020 році за допомогою таблиці 2.4

Таблиця 2.4 – Аналіз доходу садиби в 2020 році

Номерний фонд	Вартість номера, грн	Кількість номерів	Кількість днів в місяці зайнятий номер					Дохід, грн
			травень	червень	липень	серпень	вересень	
2-місний номер	500	4	8	10	16	14	9	114000
3-місний номер	700	4	7	11	20	15	8	170800
4-місний номер	900	2	6	10	18	12	10	100800
Разом								283000

Згідно з таблицею 2.4, ми бачимо, що в 2020 році найбільша наповненість номерів у липні місяці, а саме: 2-місний номер - 16 днів; 3-місний номер – 20 днів; 4-місний номер – 18 днів. Найбільший дохід від здачі 3-місних номерів – 170800 грн, а за п'ять робочих місяців в 2020 році він склав 283000 грн. Отже, можемо зауважити, що незважаючи на поширення епідемії Ковід-19 відвідувачів на протязі п'яти місяців було достатньо, а найбільша наповненість 3-місних номерів свідчить про популярність даного місця у сімейних пар.

Наступним етапом, проаналізуємо дохід садиби в 2021 році за допомогою таблиці 2.5

Таблиця 2.5 – Аналіз доходу садиби в 2021 році

Номерний фонд	Вартість номера, грн	Кількість номерів	Кількість днів в місяці зайнятий номер					Дохід, грн
			травень	червень	липень	серпень	вересень	
2-місний номер	700	7	5	9	16	14	9	259700
3-місний номер	900	7	6	10	13	15	8	327600
4-місний номер	1100	3	6	11	15	12	10	178200
Разом								765500

За даними таблиці 2.5, ми з'ясували, що в 2021 році збільшилась кількість номерного фонду на вісім номерів різної місткості. Як ми бачимо з таблиці і надалі за доходами та кількістю зайнятих днів лідирують 3-місні номери. Дохід від їх здачі в 2021 році склав 327600 грн. Загальний дохід садиби в 2021 році склав 765500 грн.

Завершальним етапом, представимо аналіз доходу садиби в 2022 році за допомогою таблиці 2.6

Таблиця 2.5 – Аналіз доходу садиби в 2022 році

Номерний фонд	Вартість номера, грн	Кількість номерів	Кількість днів в місяці зайнятий номер					Дохід, грн
			травень	червень	липень	серпень	вересень	
2-місний номер	700	7	2	5	15	17	10	240100
3-місний номер	900	7	3	4	16	15	11	308700
4-місний номер	1100	3	2	3	18	14	12	161700
Разом								710500

Згідно з таблицею 2.6, ми бачимо, що кількість номерів в 2022 році не змінилось порівняно з 2021 роком. Також, як і в 2021 році лідером по наповненості лишаються 3-місні номери, дохід за здачу яких склав 308700, що на 19 тисяч менше чим в 2021 році. Загальний дохід в 2022 році склав 710500 грн.

За допомогою рисунку 2.3 представимо зміну загального доходу зеленої садиби «АльпінаСофі».

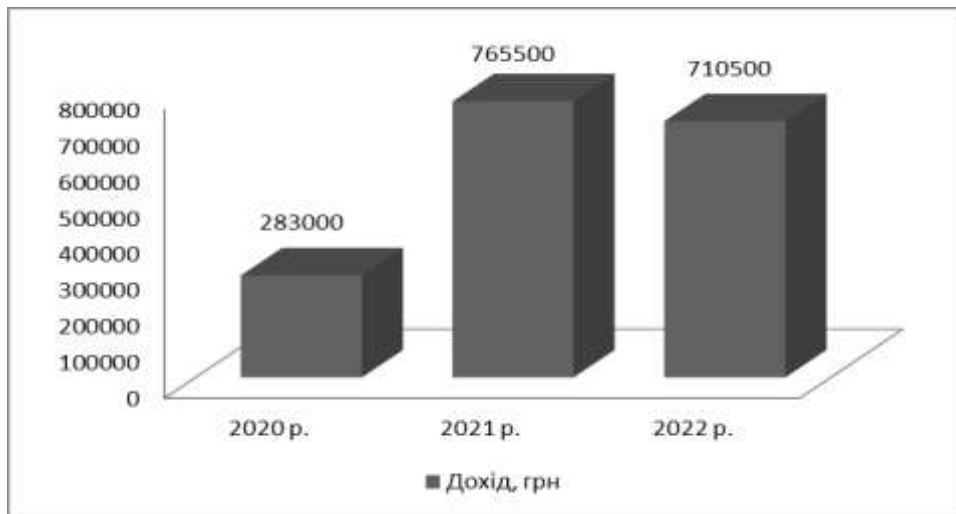


Рисунок 2.3 – Зміна доходу садиби на протязі 2020-2022 років

Крім основних послуг садиба надає і додаткові послуги, які допомагають зробити відпочинок більш комфортним та різноманітним. Перелік додаткових послуг розглянемо за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 - Опис додаткових послуг ЗС «Альпіна Софі»

№	Найменування	Опис послуги	вартість
1	Риболовля	Риболовля на човні	договірна
2	Харчування	Смачні та корисні сніданки, обіди та вечері	договірна
3	Мангал	Самостійне приготування їжі на мангалі, користування вуличними альтанками і столиками	безкоштовно
4	Басейн	Купання в басейні	безкоштовно
5	Парковка	Парковка на території садиби, цілодобове відеоспостереження	безкоштовно
6	Wi-Fi	Послуги безкоштовного бездротового інтернету	безкоштовно
7	Дитячий майданчик	Гойдалки, гірки, ігри у піску	безкоштовно

Отже, на протязі 2020-2022 років Зелена садиба «Альпіна Софі» отримувала дохід про що свідчать показники. Хоча, аналізуємий період припадає на складні часи епідемії Ковід-19 та у 2022 році повно масштабному вторгненню Російської Федерації на територію України, діяльність садиби не припинялась. Під час пандемії сільський зелений туризм став альтернативою закордонному відпочинку, тому за період 2020-2021 років садиба збільшила свій номерний фонд для можливості приймати більше відпочиваючих та бажаючих відпочити. У 2022 році під час військових дій на території України, прогнозувалось відсутність туристичного сезону, однак з приходом весняного тепла у мешканців Хмельниччини та переселенців виникла необхідність відволіктися та відновити психічне здоров'я, тому поза прогнози туристичний сезон відбувся. Садиба приймала відвідувачів хоча і трохи менше чим в 2021 році, однак отримала дохід. Незважаючи на всі труднощі та перешкоди діяльність Зеленої садиби «Альпіна Софі» продовжується, у власників є багато нових ідей для розвитку бізнесу.

РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

3.1 Проблемні аспекти розвитку сільського (зеленого) туризму в Хмельницькій області

Сьогодні туристська індустрія світу зазнає активного розвитку та формування нових напрямків. Одночасно з традиційними видами туризму набувають поширення і інші нетрадиційні форми відпочинку та подорожей. Особливо великий вплив на сферу туризму робить поширення ідей екологізації життя.

В більшості країн Європи заняття сільським (зеленим) туризмом заохочується на державному рівні. Не випадково саме в цих країнах частка екоподорожей складає більше 20% від усіх туристичних послуг, а темпи щорічного приросту досягають 30%.

Сільський туризм переконливо довів, що він є одним з важливих факторів рішення соціально-економічних проблем села, а саме це розвиток сільської інфраструктури, зростання зайнятості на селі, отримання стабільних та вагомих прибутків селян, зміцнювання бюджету сільських поселень. Україна, як ніяка інша країна, дуже багата різноманітними пам'ятками природи, історії і культури, національними традиціями, можливостями отримання екологічно чистих продуктів, відпочинку в умовах красивої природи, тому розвиток сільського туризму це не є щось таке далеке.

Зелений сільський туризм – це рекреаційні подорожі в сільську місцевість як реакція на тисняви та перенаселеність у містах. Це також один з видів малого бізнесу, який піднімає роль краєзнавства, створює життєве середовище, що наближене до природи.

Сільський зелений туризм – явище багатогранне. Одним із його аспектів є соціальний (враховуючи сучасний рівень соціально-економічного

розвитку країни). Таким чином, сільський зелений туризм є одним із елементів стратегії подолання бідності в сільській місцевості, як один із засобів диверсифікації джерел доходу сільського населення, як складова комплексного розвитку сільських територій та сільської інфраструктури. Саме тому, держава активно підтримує та просуває сільський екотуризм у країнах, що розвиваються, щоб максимально спростити доступ до діяльності в регіоні. Компанії, що надають послуги в цьому секторі, отримують всілякі пріоритети, в тому числі податкові.

Другий аспект – отримання додаткових можливостей для поширення української культури, поширення знань та інформації про історичні, природні та етнографічні особливості України, що робить сільський туризм соціально цінним, є основою для визнання його корисним і актуальним, тобто сфера, що викликає занепокоєння, і заслуговує повної державної підтримки.

Виходячи з цього, подібно до досвіду європейських країн, класична форма сільського зеленого туризму не торкається більш звичної в Україні концепції надання готельних послуг. Центральною фігурою в організації відпочинку на селі є основна діяльність, пов'язана з веденням сільського господарства окремими особами, які проживають у селі, і двома, які використовують це господарство для надання послуг у зеленому сільському полі. Це сім'я фермера, яка буде виконати наступні дії в сфері туризму, а саме: проживання, харчування та розуміння місцевої культури та традицій для відпочиваючих. Тому основною рушійною силою стрімкого розвитку зеленого сільського туризму є стрімко зростаючий попит на відпочинок на природі. Це зумовлено дедалі більшою невідповідністю середовища проживання сучасної людини її фізіологічним і психологічним потребам. Збільшення попиту на рекреацію в країні зумовлено скороченням робочого дня, збільшенням оплачуваних відпусток, вищим рівнем освіти та розвитком транспортних мереж, таких як залізничний, автомобільний, повітряний та морський транспорт.

Для сталого розвитку зеленого сільського туризму в Україні вкрай необхідно створити відповідну законодавчу базу. Проте закон про розвиток сільського туризму, який був розроблений два роки тому, досі не прийнятий. Сьогодні в цьому напрямку дуже актуальним є визначення ролі Міністерства агропромислового комплексу України у створенні сприятливої законодавчої бази для діяльності сільського населення з метою залучення інвестицій у відбудову інфраструктури села. На цій основі з'являються агротуристичні продукти, які ідентифікують український сільський зелений туризм на національному та міжнародному ринку.

Одним із елементів механізму розвитку та функціонування зеленого сільського туризму мають стати кластери сільського зеленого туризму в більшості регіонів України, що об'єднують представників бізнесу, місцевого самоврядування, освіти, науки та громадських установ. Існуюча трата часу на створення сприятливого середовища для цієї діяльності, спроби встановити численні вимоги та дозвільні процедури для фермерів призвели до помітного уповільнення розвитку сільського зеленого туризму та підштовхує до нелегального надання послуг в цій сфері.

Звичайно, на шляху розвитку зеленого сільського туризму є багато інших проблем. Основні перешкоди для розвитку туризму в сільській місцевості традиційно вбачаються у віддаленості баз відпочинку та відсутності рекреаційного комфорту (неможливість задовольнити потреби сучасних туристів). Але на початку XXI ст. більшість європейських сільських районів справилась з цим. Зусиллями обласної та місцевої влади оновлено телекомунікаційну інфраструктуру. Поширеність приватних транспортних засобів дозволяє відвідувачам легко дістатися до цікавих місць, навіть якщо вони знаходяться далеко від початкової точки своєї подорожі. Шляхом стимулювання розвитку дозвільних форм малого підприємництва в сільській місцевості «модернізується» інфраструктура розміщення, а стандарт сільської гостинності трансформується в загальноприйнятий «міський» стандарт готельного обслуговування.

Існують певні характеристики, якими повинна володіти агротуристична територія, щоб успішно розвивати сільський туризм. До таких рис, зокрема, зараховуємо такі:

1. Чисте природне середовище.
2. Низький рівень урбанізації та індустріалізації, для якого характерні:
 - низька щільність населення;
 - мала задіяність працюючого населення в несільськогосподарських професіях.
3. Обмежена інтенсивність сільськогосподарської та лісової продукції.
4. Сприятлива аграрна структура (господарства середньої величини).
5. Гармонійний агрокультурний ландшафт.
6. Невеликі доходи людей.
7. Вільні (невикористані) ресурси помешкань.

Варто ще раз підкреслити, робота у сфері сільського туризму не є частиною підприємницької діяльності. Таким чином, грошова винагорода за такі послуги має не оподатковуватися. Закон також передбачає звільнення від оподаткування доходів, отриманих за певних умов.

Наразі необхідно переглянути Податковий кодекс України та передбачити пільгове оподаткування доходів, отриманих громадянами за договорами оренди квартир у сільській місцевості. Відповідно до чинного законодавства до цивільно-правових угод між фізичними особами застосовується ставка податку 20%. Зрозуміло, що така ситуація призведе до різкого зниження рентабельності та масової активізації послуг місцевого зеленого туризму. Легалізація ставки податку в розмірі 2-4% від вартості договору оренди приміщень в сільськогосподарських поселеннях робить реальним легальний розвиток зеленого туризму в українських селах. Україна має законодавчо звільнити аграрні поселення від сплати готельного збору та вимагати державної стандартизації.

Проте організація сільського туризму в українських селах обмежена багатьма обставинами. Зокрема, до найнесприятливіших ми відносимо:

зберігається недовіра селян до незнайомців, а отже, до потенційних туристів. політична та економічна нестабільність, погана інфраструктура, здебільшого ґрунтові сади; відсутність центральної каналізаційної системи, занадто мало місця в населених пунктах для активних форм відпочинку, наприклад, змагань та дитячих «зелених» зон із доглянутими зеленими насадженнями для рекреаційних цілей; гігієна питної води також є незадовільною; туристичне житло в основному сільське, невизначене і нетипової архітектури.

Розвиток туризму в даному регіоні – це розвиток індустрії туризму в цьому регіоні як складного комплексу міжгалузевих взаємозв'язків. Щоб залишатися конкурентоспроможним, індустрія туризму не може розвиватися спонтанно. Потрібне ретельне та відповідне управління.

3.3 Перспективи розвитку зеленого туризму та Зеленої садиби «Альпіна Софі» в реаліях військового стану

Навіть під час війни туризм в Україні продовжує існувати, однак в низці регіонів запровадили деякі обмеження, а деякі види відпочинку взагалі заборонили. Під час військового стану на всій території України заборонені масові заходи (фестивалі, концерти тощо). Також заборонено вирушати у походи, сплави, прогулянки та екскурсії біля критичної інфраструктури, стратегічних та військових об'єктів.

Недоступні й туристичні точки, наближені до кордонів з Білоруссю та Росією. Крім того, існують обмеження на відвідування деяких гірських маршрутів, водойм та лісів у різних областях.

ДАРТ зазначає, що відпочинок на сході України, зокрема у прифронтових зонах, є небезпечним через активні бойові дії. А ще агентство рекомендує утриматись від подорожей на територіях, які були під окупацією.

Однак, у Хмельницькій області туристичні об'єкти працюють у звичному режимі. Є можливість відвідувати ліси, але заборонено розводити багаття. Також під заборонаю – в'їзд до лісів усіма видами транспортних засобів, крім велосипедного транспорту.

Зелений туризм в реаліях війни має свої особливості і в громадах Хмельниччини. З початку повномасштабної війни в Україні змінилось усе, і це кожен відчув на собі. Постраждали практично всі сфери та галузі, зокрема, туризм. Хоча і виникає питання, як можна у такі складні часи думати про подорожі. Однак насправді туризм має значний вплив на економічну ситуацію країни та добробут її громадян.

З початку повномасштабного вторгнення потреба у туристичних послугах, можливостях, потребах та бажаннях подорожувати суттєво змінилися.

Дуже багато зелених садиб Хмельницької області з початком війни переформувались в пункти надання безкоштовної допомоги переселенцям, тобто безкоштовно приймали в своїх садибах людей які в цьому нуждались. Також вже не сподівались на початок туристичного сезону, однак з настанням літа, неочікувано, українські туристи почали цікавитися відпочинком у сільській місцевості, яка знаходиться в тилу.

Так як Хмельницька область перебуває в тилу, та люди почали потребувати морального та фізичного відпочинку. Власники туристичного бізнесу почали проводити екскурсії для вимушених переселенців, знайомлячи їх з Хмельниччиною. Так виник термін «переселенський туризм». Тобто людям потрібно перезавантажитись з місць постійного напруження і стосувалось це не тільки переселенців, а саме: хтось волонтерить, допомагає, хтось на фоні новин постійних втомлюється, передусім, морально. І на сам перед, звісно, хороша погода, яка спонукає трішки вирватися з міст та переключитись.

Однією із суттєвих відмінностей цього туристичного сезону, це відпочинок без гучних веселоців та музики. Тобто ввечері відпочиваючі

можуть зібратися, поспілкуватися, обмінятися досвідом. Власники садіб, намагались, нагадувати туристам, завдяки кому вони можуть відпочивати.

Отже, розвиток сільського (зеленого) туризму в Хмельницькій області має значні перспективи та переваги, зокрема стимулювання різних сфер економіки, розширення напрямків підвищення ефективності соціально-економічного розвитку в області на наявних місцевих ресурсах, оптимізації регіональної структури природокористування, підвищення господарської активності. Серед основних переваг розвитку сільського туризму на регіональному рівні варто відмітити:

- збільшення кількості робочих місць та джерел прибутку в сільській місцевості, що особливо актуально в умовах децентралізації;
- підвищення соціально-економічного розвитку сільських територій;
- покращення та розвиток інфраструктури сільської місцевості;
- формування стійкої громадської думки про збереження навколишнього середовища і раціонального природокористування;
- збереження та відродження місцевих традицій, обрядів;
- формуються додаткові конкурентні переваги регіонального туристичного продукту;
- розвиток господарської діяльності на території, оскільки туристи будуть споживати продукти харчування місцевого походження.

З вищевикладеного матеріалу, можемо зробити висновки, що для підвищення ефективності сільського туризму в Хмельницькій області потрібно провести наступні заходи:

- 1) підвищити конкурентоздатність сільського туризму області шляхом створення нових видів відпочинку на базі існуючих агроосель та садіб;
- 2) проведення рекламної компанії сільського туризму області;
- 3) утворення кластерів сільського туризму;
- 4) розробка державної стратегії розвитку сільського туризму.

В умовах сільського туризму відбувається знайомство туриста з культурними традиціями регіону, обрядами, побутом.

Розглянувши перспективи розвитку зеленого туризму Хмельницької області, для подальшого розвитку діяльності Зеленої садиби «Альпіна Софі» хочемо запропонувати наступні заходи

Отже, в цьому туристичному сезоні туристична програма багатьох зелених садиб, так як і Альпіни Софі включала в себе відпочинок на березі річки Дністер, купання в басейні, вечірній відпочинок біля вогнища або в альтанці.

Для подальшого розвитку діяльності Зеленої садиби Альпіна Софі, ми пропонуємо власника облаштувати фотозону для відзначення урочистих подій на протязі всього туристичного сезону фотозона може змінюватись в залежності від пори року та події.

Варто зауважити, що всі фони для фотосесій поділяються на дві великі категорії:

- прискороного збирання, яка потребує мінімум матеріалів, а відповідно і затрат, й невеликого запасу часу;
- добре продумана та добротна фотозона, на яку вже необхідний запас часу та суттєві витрати.

У зв'язку з складним становищем в країні, ми пропонуємо облаштувати фотозону з мінімум затрат. Головним завданням фотозони є створення ідеального сюжету для кадру.

Для того, щоб отриманий результат гарний результат, необхідно притримуватися певного алгоритму дій, а саме: визначити ідею, обрати форму каркасу, обрати матеріал, визначення місця, освітлення

Отже, ідея, з'ясуємо, який результат хотіли би отримати, кольори, матеріали, розміри та ін. Саме від ідеї залежить, чи вийде створити фотозону, яка сподобається всім;

Оберемо каркас. Форма, матеріал та сама конструкція – це основа, від якої залежить подальший вибір композиції. Найпростішим варіантом, який відомий багатьом - банер. Завдяки можливості заміни певних елементів і простоті у монтажі та перевезенні, банер став універсальним варіантом;

Оберемо матеріал (основу). Від цього буде залежити остаточна вартість фотозони. Будь-який матеріал має як свої переваги, так і недоліки:

– дерево, це універсальний матеріал, який гарно вписується, як на виїзній церемонії весілля, так і в ресторані на день відкриття закладу. Проте, є і недоліки: процес збирання не дуже зручний, та перевезення такої конструкції може викликати додаткові проблеми;

– залізний каркас дозволить зробити, як кутовий фотофон, так і звичайний. Але є і суттєвий недолік: необхідні навички зварювальника або монтажника. Такий каркас тяжкий, але найбільш стійкий до зміни погоди та надійний;

– фанера це простий, дешевий та популярний каркас. Можна втілити будь-які задумки, вирізати, фарбувати і доповнювати елементами, або купити вініловий фотофон та просто помістити на фанеру, прикрасивши кульками. Однак, такий каркас потребує додаткової опори з дерева або металу.

При визначенні з місцем, розташування фотозони, необхідно визначитись з кількістю матеріалів, які необхідні.

Для якісний кадрів необхідне правильне освітлення, якщо ми облаштовуємо фотозону на подвірні, необхідно подбати про освітлювальні прилади, тобто придбати ліхтарики або гірлянди;

Пам'ятаємо про гармонійність, не потрібно поєднувати більше ніж три кольори та текстури, інакше все буде виглядати «колгоспно».

Не забуваємо про аксесуари, які можуть доповнити будь-яку фотозону та зроблять її більш атмосферною: фрукти, рамки для фотографій, яскраві тканини, крила, гілки, вогники та свічки, живі квіти – все це може стати родзинкою знімків.

Отже, створити фотозону не так і важко, головне знати декілька основних правил та вибудувати алгоритм дій. На нашу думку, така додаткова послуга допоможи привабити більше відпочиваючих на 10%, що збільшить доходи садиби.

Наступний захід це промоція послуг зеленої садиби, тобто пропонуємо постійне оновлення інформації та контенту сторінок садиби в соціальних мережах. На наш погляд на своїх сторінках власникам необхідно приділити більше уваги особливості території в залежності від пори року та запропонувати відпочиваючим відвідати основні пам'ятки території. Інформаційна підтримка та актуальна інформація на сторінках соціальних мереж може привабити більшу кількість туристів та збільшити доходи садиби на 15%. Запропоновані заходи бюджетні та практично не потребують вкладання додаткових коштів, що дуже важливо для продовження діяльності у військовий час.

Таблиця 3.1 – Рекомендовані пропозиції щодо удосконалення діяльності Зеленої садиби «Альпіна Софі»

№	Проектна пропозиція	Назва заходу	Зміст заходу	Очікувані результати
1	Проведення заходів для розширення та популяризацію діяльності зеленої садиби	Збільшення кількості додаткових послуг	Розробити та встановити фотозону з професійними фотозйомками урочистих подій	Збільшення відвідувачів садиби на 10% при святкуванні урочистих подій
		Промоція туристичних послуг садиби	Оновлення інформації та контенту сторінок садиби в соціальних мережах, звернути більше уваги на особливості території	Збільшення відвідувачів та доходу 15%

ВИСНОВКИ

Сьогодні, сільський зелений туризм – явище для України, яке трактується по-різному. У науковій літературі, як і на практиці, дані види туризму часто ототожнюються, при тому що вони мають як спільні, так і різнопланові риси. Саме тому між фахівцями в сфері туризму не склалося єдиного стандартизованого визначення поняття «сільський зелений туризм». Це пов'язано із різноманітністю наукових концепцій, які розглядають особливості розвитку сільського зеленого туризму. Основними із сукупності понять є: сільський зелений туризм, еко- та агротуризм, відпочинковий туризм, зелений туризм або ж сільський туризм.

У законодавстві України сільський зелений туризм розглядається як одна із послуг, що може надаватися в рамках господарської діяльності особистих селянських господарств.

Ефективний розвиток сільського зеленого туризму можливий за певних умов, які ставляться як до регіону, так і до об'єктів та суб'єктів сільського зеленого туризму.

Практичний розвиток сільського зеленого туризму, на об'єктовому рівні, можливий за трьома напрямками, які базуються на формі заснування туристичного підприємництва сільського зеленого туризму.

На основі дослідження законодавства України стосовно сільського зеленого туризму нами з'ясовано, що основними напрямами державної політики, для подальшого ефективного розвитку цієї сфери є наступні:

- удосконалення правових засад регулювання відносин діяльності у галузі зеленого туризму;
- визначення сільського зеленого туризму вагомою ланкою туристичної індустрії України, заохочення як національних та іноземних інвестицій у цю сферу та створення нових робочих місць; розвиток внутрішнього та в'їзного сільського зеленого туризму, подальшого сприяння перетворенню цього виду

туризму у високорентабельну та конкурентоспроможну ланку туристичної індустрії;

- створення відповідних умов для розвитку сільського зеленого туризму, підтримка інноваційних напрямів туристичної діяльності у цій сфері шляхом гармонізації та спрощення податкового, валютного, митного та інших видів регулювання; всебічне заохочення громадян України до участі в розвитку сфери сільського зеленого туризму як ефективної ланки туристичної сфери та додаткового джерела доходів громадян, місцевого і державного бюджетів; врахування попиту споживачів на окремі види послуг сільського зеленого туризму при розробці та затвердженні місцевих та загальнодержавних програм розвитку регіонів

Отже, на загальнодержавному рівні в Україні відсутні інституції, які займаються проблемами розвитку сільського зеленого туризму. Тому, ініціативу у здійсненні даних функцій беруть на себе громадські організації.

Однією з найактивніших структур є Спілка сприяння розвитку сільському зеленому туризму в Україні, що об'єднує діяльність власників садиб.

Дослідивши міжнародний досвід, ми з'ясували, що кожна країна вибирала свої методи організації сільського зеленого туризму і в процесі розвитку цього бізнесу єдиного «рецепту успіху» не існує. (таблиця 1.2) Це пов'язано з тим, що у кожна країна відрізняється своїми етнокультурними та кліматичними умовами і має свої поняття про гостинність та комфорт.

Проаналізували розвиток зеленого туризму в Хмельницькій області та з'ясували, що має вплив на об'єднані територіальні громади в сільській місцевості на територіальних, соціально-економічних та культурологічних рівнях. Суттєвою перевагою для розвитку сільського (зеленого) туризму є значний природно-заповідний фонд Хмельницької області. В області створено 522 об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) загальною площею 328,5 тис. гектарів. Загальнодержавний статус надано 42 об'єктам, місцевого значення – 480. Важливе значення для розвитку сільського туризму має

наявність матеріально-технічного забезпечення, а саме, широкої мережі садиб зеленого туризму, агроосель, які дадуть змогу забезпечити туристам послуги з розміщення, харчування, організації розваг і дозвілля. Станом на 2021 рік в Хмельницькій області діє понад 88 садиб та агроосель зеленого туризму. Аналізуючи сучасний стан розвитку сільського туризму в Хмельницькій області, можемо визначити наявність особливих осередків, де туристична діяльність сільського (зеленого) туризму розвинута більше – це селище Гриців, село Рудківці, село Отроків.

Ознайомилися з територіальними особливостями місцевості де і заснована Зелена садиба «Альпіна Софі». З'ясували, що Зелена садиба «Альпіна Софі» знаходиться в селі Рудківці, яке розташоване на високому нагірному березі Дністра при впадінні в нього річки Матірки (стара назва «Боричова»), долини яких сьогодні утворюють ложе Дністровського водосховища. створений для комфортного та затишного відпочинку. Саме для цього в садибі є зручні, сучасні номери з індивідуальними санвузлами та меблями, Wi-Fi, персональний вихід на терасу, неймовірні краєвиди на р. Дністер. З додаткових послуг садиба пропонує атмосферну літню терасу, дитячий майданчик, альтанки, кухня, мангали, стоянку для авто, поруч – сосновий ліс, магазини і розваги. У відпочиваючих садиби є можливість замовити сніданок, проте гості садиби можуть користуватися кухнею, обладнаною всім необхідним.

Проаналізувавши діяльність садиби на протязі 2020-2022 років можемо зауважити, що вона була прибуткова про що свідчать показники (рисунок 2.1, 2.2). Хоча, аналізуємий період припадає на складні часи епідемії Ковід-19 та у 2022 році повно масштабному вторгненню Російської Федерації на територію України, діяльність садиби не припинялась. Під час пандемії сільський зелений туризм став альтернативою закордонному відпочинку, тому за період 2020-2021 років садиба збільшила свій номерний фонд для можливості приймати більше відпочиваючих та бажаючих відпочити. У 2022 році під час військових дій на території України, прогнозувалось відсутність

туристичного сезону, однак з приходом весняного тепла у мешканців Хмельниччини та переселенців виникла необхідність відволіктися та відновити психічне здоров'я, тому поза прогнози туристичний сезон відбувся. Садиба приймала відвідувачів хоча і трохи менше чим в 2021 році, однак отримала дохід. Незважаючи на всі труднощі та перешкоди діяльність Зеленої садиби «Альпіна Софі» продовжується, у власників є багато нових ідей для розвитку бізнесу.

Однак організація сільського туризму в українських селах обмежується низкою обставин. Зокрема, до найнесприятливіших ми відносимо: наявну досі велику недовіру мешканців села до чужих, а отже, і до потенційних туристів; політично-економічну нестабільність; низький рівень інфраструктури, господарські подвір'я в більшості випадків не вимощені, відсутня централізована каналізація, в межах садиб не вистачає місця для організації активних видів відпочинку і «зелених» зон з доглянутим трав'яним покривом для, скажімо, змагання чи дитячих забав; санітарний стан питної води також незадовільний; будинки, призначені для туристів, мають переважно нетипову архітектуру, позбавлену сільських рис.

Зелений туризм в реаліях війни має свої особливості і в громадах Хмельниччини. З початку повномасштабної війни в Україні змінилось усе, і це кожен відчув на собі. Постраждали практично всі сфери та галузі, зокрема, туризм. Хоча і виникає питання, як можна у такі складні часи думати про подорожі. Однак насправді туризм має значний вплив на економічну ситуацію країни та добробут її громадян.

Так як Хмельницька область перебуває в тилу, та люди почали потребувати морального та фізичного відпочинку. Власники туристичного бізнесу почали проводити екскурсії для вимушених переселенців, знайомлячи їх з Хмельниччиною. Так виник термін «переселенський туризм».

Для подальшого розвитку діяльності Зеленої садиби Альпіна Софі, ми пропонуємо власника облаштувати фотозону для відзначення урочистих

подій на протязі всього туристичного сезону фотозона може змінюватись в залежності від пори року та події. На нашу думку, така додаткова послуга допоможи привабити більше відпочиваючих на 10%, що збільшить доходи садиби. Наступний захід це промоція послуг зеленої садиби, тобто пропонуємо постійне оновлення інформації та контенту сторінок садиби в соціальних мережах. Інформаційна підтримка та актуальна інформація на сторінках соціальних мереж може привабити більшу кількість туристів та збільшити доходи садиби на 15%. Запропоновані заходи бюджетні та практично не потребують вкладання додаткових коштів, що дуже важливо для продовження діяльності у військовий час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. К.: ВПЦ «Київський Університет», 2014. 395 с.
2. Биркович В. І. Розвиток сільського туризму в депресивних регіонах України: економіко-правовий аспект. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/September 09/05.htm>.
3. Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України. Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. 2008. № 1 (6). С. 138–143.
4. Боровець Л. Зелений туризм в реаліях війни: історія власника еко-садиби на Хмельниччині. URL: <https://suspilne.media/248349-zelenij-turizm-v-realiah-vijni-istoria-vlasnika-eko-sadibi-na-hmelniccini/>
5. Відпочинок на Дністрі: ціни 2021 року та що пропонують. URL: https://ye.ua/podorozhi/54513_Vidpochinok_na_Dnistri__cini_2021_roku_ta_scho_proponuuyit.htm
6. Габа М. І. Сільський зелений туризм – перспективний вид туризму для реформування економіки України / Інтелект ХХІ. 2016. № 2. С. 88-94.
7. Гловацька В.В. Особливості розвитку сільського зеленого туризму як підприємницької діяльності. Інноваційна економіка. 2010. № 16. С. 45–48.
8. Горішевський П., Васильєв В., Зінько Ю. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2003. 148 с.
9. Гоцелюк А. Ю. Сільський зелений туризм – пріоритетний напрям диверсифікації економіки сільських територій Миколаївської області

/ Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 2. – Т. 2. – С. 174-177

10. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В.А. Смолій, В.К. Федорченко, В.І. Цибух. К.: Видавничий дім «Слово». 2006. 235 с.

11. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму. URL: <http://www.br.com.ua/>.

12. Зарубіжний досвід розвитку сільського туризму. URL: <http://agroua.net/economics/documents/category14/doc31>

13. Іванова В. Г. «Сільський туризм» як категорія науки адміністративного права та законодавства України / Право і суспільство. – 2010. № 3. С. 119-125.

14. Шимечко Г. І. Агротуризм як напрям підприємництва: теорія і практика. Львів: Ліга-Прес, 2009. 121 с.

15. Ісаєнко В.М., Ніколаєв К.Д., Бабікова К.О.. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь): навчальний посібник. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 300 с.

16. Кафарський О. В. Договірні відносини в сільському туризмі / Університетські наукові записки. 2010. № 1(33). С. 40-46.

17. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навчальний посібник. Чернівці: Книги–XXI, 2003. 300 с.

18. Ковтуник І.І. Кліматичні курорти Хмельницької області. Агросвіт. 2018. № 22. С. 42–46.

19. Кожухівська Р. Б. Туризм в Україні: стан, фактори та перспектива розвитку / Всеукраїнський науково-виробничий журнал. «Інноваційна економіка». Серія «Стратегія інноваційного розвитку економіки». 2012. Вип. 3 (29). С. 43-50.81

20. Корж Н. В., Басюк Д. І.. Управління туристичними дестинаціями: підручник. Вінниця : «ПП»ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с.

21. Костриця М.М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2006. 196 с

22. Крисанов Д. Ф. Сільський туризм: здобутки, перешкоди, перспективи . Агросвіт. 2009. № 17. С. 4-14.
23. Кудла Н. Є. Сільський туризм. Основи підприємництва та гостинності. К. : ЦУЛ, 2015. 152 с.
24. Кузик С.П., Олесевич Д.Л. Австрійський досвід формування регіональної політики розвитку туризму / Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми. Збірник наукових праць. За матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 21-23 травня 1998 р. В трьох частинах. Львів: НАН України Інститут регіональних досліджень, 1998. С. 47-50.
25. Кузик С.П., Олесевич Д.Л. Австрійський досвід формування регіональної політики розвитку туризму // Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми: Збірник наукових праць. За матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 21-23 травня 1998 р.). Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 1998. С.47-50.
26. Лужанська Т. Ю., Махлинець С. С., Тебляшкіна Л. І. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: навч. посіб. К.: Кондор, 2008. 385 с.
27. Магдик Н. Туризм під час війни: як відпочивати в Україні цього літа URL: <https://ukraine.segodnya.ua/ua/ukraine/turizm-vo-vremya-voyny-kak-otdyhat-v-ukraine-etim-letom-1629651.html>
28. Матеюк О.П., Білецька Г.А., Дячук А.О., Єфремова О.О. Оцінка екотуристичного потенціалу Хмельницької області як складової сталого розвитку регіону Herald of Khmelnytskyi national university, Issue 2, 2020 URL:
29. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посіб. К: Знання, 2008. 77 с.
30. Мацола В. І. Рекреаційно-туристський комплекс України: Монографія. Львів: ІРД НАН України, 1997. 259 с.

31. Національний стандарт України ДСТУ 4268: 2003 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги" згідно наказу Держспоживстандарту України від 23 грудня 2003 р. №225. URL:
32. Національний стандарт України ДСТУ 4527:2006 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення" згідно наказу Держспоживстандарту України від 28 лютого 2006 р. №54. URL:
33. Нездоймінов С. Г. Туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія. Одеса: Астропринт, 2009. 304 с.
34. Олесневич Д. Л., Кузик С. П. Регіональна організація туризму у Великобританії / Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми. Збірник наукових праць. За матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 21-23 травня 1998 р. Львів: НАН України Інститут регіональних досліджень 1998. С. 50-54.
35. Офіційний сайт Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні. URL: <http://www.greentour.com.ua>
36. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с.
37. Папп В. В. Сільський зелений туризм як пріоритетний напрям розвитку сільських територій України. Агросвіт. 2015. № 18. С. 17-22.
38. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: навчальний посібник / За ред. Ф. Д. Заставного. К.: Знання, 2006. 575 с.
39. Крамар О. Подорожі під час війни: які існують обмеження в областях України? URL: <https://hromadske.ua/posts/podorozhi-pid-chas-vijni-yaki-isnuyut-obmezheniya-v-oblastyakh-ukrayini>
40. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» : Проект Закону України щодо обов'язковості встановлення категорій об'єктам туристичної інфраструктури. №7293 від 25.10.2010 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15.83>

41. Про затвердження переліку водних об'єктів, що відносяться до категорії лікувальних : Постанова Кабінету Міністрів України № 1499 від 11 грудня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1499-96-%D0%BF>.
42. Про особисте селянське господарство: Закон України: №742-IV від 15 травня 2003 р. / Відомості Верховної Ради України. 2003. № 29. С. 232.
43. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. № 2465-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
44. Про сільський зелений туризм: Проект Закону України від 12.04.2007 р. № 3467. URL: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=30022
45. Про стандартизацію: Закон України №1315-VII від 05.06.2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.
46. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.
47. Програма добровільної категоризації у сфері сільського зеленого туризму «Українська гостинна садиба». URL: <http://www.greentour.com.ua/Ukrainian/category/low>.
48. Роглев Х. Й. Сільський туризм – перспективний напрямок розвитку туристської індустрії України / Туризм : теорія та практика. 2005. № 1. С. 33-44.
49. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Сільський туризм : навч. посіб. К.: Знання, 2006. 271 с.
50. Світовий досвід організації сільського туризму: методичний посібник / ред. М. Осипова. Одеса: Центр розвитку та правової підтримки села, 2009. 56 с.
51. Сільський зелений туризм Ю. В. URL: <http://uzhgorod.net.ua/news>
52. Скляр Г. П., Карпенко Н. М. Рекреаційно-туристична привабливість регіону: екологічний та інвестиційний аспекти / Науковий

вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія економічні науки. № 2 (53). 2012. С. 23-28.

53. Станкевич-Волосянчук О. І. Сільський туризм : метод. посіб. Ужгород, 2009. 222 с.

54. Столярчук П., Домінюк В. Аналіз європейського досвіду організації сільського зеленого туризму та його категоризації / Вимірювальна техніка та метрологія. 2010. № 71. С. 175-184.

55. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>.

56. Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021–2027 роки. Хмельницька обласна рада. 2019. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/strategiya-rozvytku-hmelnyczkoyi-oblasti-na-2021-2027-roku.pdf>.

57. Тищук І. В. Механізми створення геоінформаційної системи туристичних ресурсів: колективна монографія; за науковою редакцією д.е.н., професора Матвійчук Л. Ю. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. 208 с.

58. Тищук І. В. Регіональні механізми стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму: дис. ... доктора екон. наук : 08.00.05 / Тищук Інна Володимирівна. Мукачево, 2018. 292 с.

59. Тищук І. В. Сільський зелений туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія; за науковою редакцією д.е.н., професора Матвійчук Л. Ю. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. 260 с.

60. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. 2-ге вид., випр. та доповн. / Т. І. Ткаченко. – К.: КНТЕУ, 2009. – 463 с.

61. Туєва О. М. Правові умови забезпечення діяльності у сфері сільського зеленого туризму / Порівняльно-аналітичне право : електрон. наук. фах. вид. юрид. ф-ту ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т». 2017. № 3. С. 103-106.

62. Фестиваль Отроків / офіційний сайт фестивалю «Миньковецька держава». URL: <http://www.otrokiv.org.ua/index.php/derzava> (дата звернення: 15.03.2021).
63. Хмельниччина туристична. URL: <https://turist.km.ua/ua>.
64. Чеглей В. М. Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму / Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. Спецвип. 33. Ч.3. С. 203–207. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/cheglej2.htm
65. Черкаська Н. В., Шейкін О. І. Щодо умов здійснення сільського туризму в Україні / Форум права. 2012. № 3. С. 808-813.
66. Шоробура І.М. Гільберг Т. Г., Долинська О.О. Хмельниччина туристична: навч. посібник. Хмельницький: ПП Заколотний М. І. 2016. 360 с.
67. ЩЕГЕЛЬСЬКА О. Про розвиток «зеленого туризму» на Хмельниччині URL: https://ye.ua/syspilstvo/5595_Pro_rozvitok__zelenogo_turizmu__na_Hmelnichchini.html
68. Шульга В.П. Стратегічне управління розвитком екологічного туризму в контексті рекреаційного природокористування. Географія та туризм. 2012. Вип. 22. С. 42–51.